

Bryssel den 30.1.2019
COM(2019) 22 final

Diskussionsunderlag

Mot ett hållbart EU 2030

Innehållsförteckning

Förord av kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans och vice ordförande Jyrki Katainen.....	2
1 Hållbar utveckling för ett bättre liv för människorna: EU:s konkurrensfördelar	3
2 EU:s och världens utmaningar	8
3 Mot ett hållbart EU 2030.....	14
3.1 Politik för en hållbar framtid	17
3.1.1 Från en linjär till en cirkulär ekonomi.....	17
3.1.2 Hållbarhet från jord till bord	20
3.1.3 Framtidssäkra energikällor, byggnader och transporter.....	22
3.1.4 En socialt rättvis övergång	24
3.2 Övergripande faktorer som möjliggör omställningen till hållbarhet	27
3.2.1 Utbildning, vetenskap, teknik, forskning, innovation och digitalisering	27
3.2.2 Finansiering, prissättning, beskattning och konkurrens	30
3.2.3 Ansvarsfullt företagande, företagens sociala ansvar och nya affärsmodeller	33
3.2.4 Öppen och regelbaserad handel	35
3.2.5 Styrning och politisk samstämmighet på alla nivåer	36
4 EU som global föregångare inom hållbar utveckling.....	38
5 Framtidsscenarier	40

Förord av kommissionens förste vice ordförande Frans Timmermans och vice ordförande Jyrki Katainen

Vi i EU kan vara stolta över vad vi uträttat. Genom integration och nära samarbete har vi skapat rekordhøgt välstånd, goda sociala förhållanden och stora möjligheter för alla som bor i EU. Vi har stadfäst våra gemensamma principer och värderingar som demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatsprincipen i våra fördrag och byggt en helgjuten och fri Europeisk union.

Framgången beror på att människorna i EU har höga krav. Vår starka demokratiska kultur sporrar till hetsiga debatter, och det med rätta. Ty nu är ingen tid att luta sig tillbaka i liknöjdhet och låta historien rulla på. Det finns ett fortsatt behov av att höja levnadsstandarden för alla i EU, för att bättre kunna skydda, försvara och sätta människorna i centrum och värna dem mot olika hot som terrorism och klimatförändringar.

Världen är stadd i förändring, och vi står mitt i den fjärde industriella revolutionen. Allt förändras för alla. Att inte låtsas om det är att avhända sig alla former av sunt förnuft. Frågan är om vi ska vara offer för förändringarna, eller om vi ska ta till oss och styra dem. Vi i EU står inför allvarliga utmaningar som miljöförstöring, klimatförändringar, en åldrande befolkning, migration, ojämlikhet och ansträngda offentliga finanser. Allmänheten oroar sig för sin och sina barns framtid. Vi tar på oss en miljöskuld som påverkar allt. Morgondagens generationer blir tvungna att betala tillbaka denna skuld med hög ränta, om vi inte gör mer nu.

Det är EU:s skyldighet att tjäna européerna, inte tvärtom. EU måste hjälpa människorna att förverkliga sina drömmar och snabbt och effektivt ta itu med deras problem. Först och främst måste man ställa diagnos på situationen och inse onekliga fakta. Dessa fakta bör dock inte göra oss oroliga och räddhågsna, utan sporra oss till handling.

Många av dessa problem överskrider nationsgränserna och sätter våra jobb, vårt välstånd, vår levnadsstandard, vår frihet och vår hälsa i fara. Ingen enskild stat eller nation kan effektivt lösa dessa problem på egen hand. Vi behöver en lösning i EU-skala, eftersom EU när det är enat och beslutsamt är en global kraft att räkna med. Til syvende og sidst räcker det inte ens med en EU-lösning, utan vi behöver en agenda med globalt genomslag, och den agendan uttrycks bäst i de 17 mål för hållbar utveckling som 193 länder ställt sig bakom, däribland EU och dess medlemsstater. Dessa hållbarhetsmål stakar ut en väg för att övervinna de utmaningar vi står inför och förbättra vår livsmiljö, vår ekonomi och våra liv.

Hållbar utveckling är en komplex fråga, men en enkel tanke: det är fråga om att se till att vår ekonomiska tillväxt låter oss upprätthålla en modell som ger rättvisa resultat för alla människor, och se till att människorna inte förbrukar mer resurser än Jorden kan erbjuda. Detta innebär att vi måste modernisera vår ekonomi och ta till oss hållbara konsumtions- och produktionsmönster, korrigera obalanserna i vårt livsmedelssystem och se till vi färdas, producerar och använder energi och utformar våra byggnader på ett hållbart sätt. För att göra detta måste vi också se till att vår forskning, finansiering, beskattning och styrning bidrar till att nå hållbarhetsmålen.

Detta är inte en fråga om vänster eller höger, utan en fråga om rätt och fel. Som tur är har EU en god utgångspunkt, på grund av sina stora konkurrensfördelar. EU har utvecklat några av världens högsta miljönormer, fört en ambitiös klimatpolitik och kämpat för Parisavtalet om klimatförändringar. Genom sin yttre politik och en öppen, regelbaserad handelsagenda har EU också spridit sina hållbara lösningar till omvärlden.

EU bygger på tanken att världsfreden inte kan upprätthållas utan kreativa insatser som står i proportion mot de faror som hotar den, som Robert Schuman uttryckte det så väl för nästan 70 år sedan. I dag kan vi till ”världsfred” lägga till orden ”vårt folks välbefinnande och överlevnad”.

Hållbarhetsagendan är en positiv agenda, för det handlar om att förbättra människors liv. EU har allt som behövs för att ta itu med den största utmaningen någonsin. Vi kan klara av detta med förenade krafter. Vad vi behöver är allas beslutsamhet och politiska vilja att inte ge tappt. Där andra drar sig tillbaka, måste EU gå vidare, stärka sin konkurrenskraft, investera i hållbar tillväxt och visa vägen för resten av världen.

Det räcker inte att ha en vision, utan vi måste också komma överens om en konkret väg att ta oss dit. Detta diskussionsunderlag är vårt bidrag till denna debatt.

Vi kunde inte ha sammanställt det utan det ovärderliga bidraget från de europeiska berörda parterna. Det civila samhället, näringslivet och den akademiska världen ingår i detta samtal. Flerpartsforumet för hållbarhetsmålen, som kommissionen tillsatte 2017, har varit mycket bra på att samla in övergripande idéer.

De frågor som ställs i detta diskussionsunderlag är avsedda att bidra till en debatt mellan medborgare, berörda parter, regeringar och institutioner de kommande månaderna som en del av debatten om EU:s framtid och EU:s strategiska agenda 2019–2024 och om den nya Europeiska kommissionens prioriteringar.

1 Hållbar utveckling för ett bättre liv för människorna: EU:s konkurrensfördelar

Vid Förenta nationernas generalförsamling i september 2015 ställde sig länder i hela världen bakom Agenda 2030 för hållbar utveckling (Agenda 2030) och dess 17 mål för hållbar utveckling, där man enades om en konkret ”att-göra-lista för människorna och vår planet”¹. Världens ledare förband sig att utrota fattigdom, skydda vår planet och se till att alla människor åtnjuter fred och välbefinnande. Hållbarhetsmålen utgör tillsammans med Parisavtalet om klimatförändringar färdplanen till en bättre värld och den globala grunden för internationellt samarbete om hållbar utveckling och dess ekonomiska, sociala, miljömässiga och förvaltningstekniska aspekter. EU var en av de drivande krafterna bakom agendan, och har åtagit sig att genomföra den fullständigt.

Hållbar utveckling – dvs. utveckling som tillgodoser de nuvarande generationernas behov utan att äventyra de kommande generationernas möjligheter att tillgodose sina behov – har djupa rötter i EU-projektet. Den europeiska integrationen och EU:s politik har bidragit till att

¹ FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon vid antagandet av utvecklingsagendan för tiden efter 2015, New York, 25 september 2015, <https://www.un.org/press/en/2015/sgsm17111.doc.htm>, läst 3 december 2018.

komma till rätta med fattigdomen och svälten efter kriget, och har skapat ett område med frihet och demokrati där EU-medborgarna kan nå aldrig tidigare skådade nivåer av välbefinnande.

EU har hela tiden strävat efter mer inkluderande samhällen som bygger på demokrati och rättsstat, vilket framgår av artikel 2 i fördraget om Europeiska unionen². EU:s sociala normer och hälsonormer är bland de högst satta i världen, och Europa är den kontinent som har den högsta förväntade livslängden. Vår sociala marknadsekonomi har skapat välbefinnande och garanterat trygghet genom starka välfärdssystem. Betydande investeringar i forskning och innovation har drivit fram ny teknik och nya produktionsmodeller som möjliggör en mer hållbar resursanvändning och spridning av digital teknik. Sunda budgetar och moderna ekonomier är avgörande, och framsteg mot en sund budgetpolitik och strukturreformer har minskat skuldsättningen och lett till fler nya jobb. Sysselsättningen i åldrarna 20–64 uppgick under det tredje kvartalet 2018 till 73,5 %, vilket är högst någonsin i EU. Allt detta har haft en positiv inverkan på produktiviteten och tillväxten i EU. Även om ekonomiska, sociala och regionala skillnader mellan EU:s medlemsstater och mellan regionerna kvarstår³, har EU:s sammanhållningspolitik hjälpt alla att växa och minska dessa skillnader över hela kontinenten (konvergens uppåt). EU har dessutom fastställt några av världens strängaste sociala och miljömässiga normer, har infört några av de mest ambitiösa strategierna till skydd av människors hälsa och har blivit världsledande i kampen mot klimatförändringarna. EU:s medlemsstater har gjort anmärkningsvärda framsteg på många områden av Agenda 2030, och som en följd av detta är EU en av de bästa platserna i världen att leva, kanske till och med den bästa platsen.

Majoriteten tillfrågade är nöjda med sitt familjeliv, yrke och liv i hemlandet och liv i EU:

Eurobarometer 2017 om EU:s framtid

EU är en av de bästa platserna att leva

- ✓ Nio länder i EU-27 rankas bland de 20 lyckligaste länderna i världen, och Finland leder⁴.
- ✓ Den övergripande tillfredsställelsen med livet i EU, på grundval av EU-medborgarnas upplevda välbefinnande, är 70 %⁵.

² EUT C 202, 7.6.2016.

³ Min region, mitt Europa, vår framtid: Sjunde rapporten om den ekonomiska, sociala och territoriella sammanhållningen, 2017.

Finns på https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/reports/cohesion7/7cr.pdf.

⁴ World Happiness Report 2018, John F. Helliwell, Richard Layard, Jeffrey D. Sachs.

⁵ Eurostat, livskvalitetsindikatorer. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Quality_of_life_indicators

- ✓ Elva medlemsstater i EU-27 finns bland de 20 främsta i världen på Europeiska ungdomsforumets ungdomsindex⁶. Ungdomsindexet är ett av de första instrumenten som ska ge en fullständig bild av hur ungdomar har det i dag, oberoende av ekonomiska indikatorer.

61% av alla i EU betraktar EU
som en trygg plats i en otrygg omvärld,
och optimismen om EU:s framtid ökar

Eurobarometer 2018

⁶ Finns på <https://www.youthforum.org/youth-progress-index>.

EU-länderna ligger i topp med hållbarhetsmålen

Internationellt sett ligger sju EU-27-länder i **10 i topp** i den globala hållbarhetsrankningen, och alla EU-27-länder ligger i **50 i topp** (av 156 länder):

EU-27-länderna har **högst genomsnittspoäng** för **mål 1** (Ingen fattigdom).

EU-27-länderna har **näst högst genomsnittspoäng** för **mål 3** (Hälsa och välbefinnande).

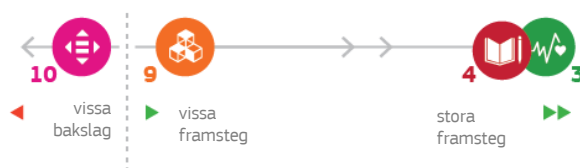
EU-27-länderna har **lägst genomsnittspoäng** för **mål 12** (Ansvarsfull konsumtion och produktion) och **mål 14** (Liv i vatten).

Det finns **betydande skillnader** mellan och inom EU-länderna när det gäller **mål 10** (Minskad ojämlikhet).

De senaste fem åren har EU gjort **framsteg** mot nästan alla hållbarhetsmål.

Källa: SDSN SDG Index; Eurostat, Hållbar utveckling i Europeiska unionen, upplaga 2018.

Ingenting är dock givet för evigt. Vår demokrati, vår ekonomi och vår naturliga miljö måste hela tiden värnas för att vi ska befästa våra landvinningar, ta oss över finanskrisens skadeverkningar, frikoppla förbättringar av vår hälsa, vår välfärd och vårt välbefinnande från miljöförstöring, bekämpa social ojämlikhet och hantera utmaningar som sträcker sig bortom gränserna.

Vi står mitt i den fjärde industriella revolutionen, och förändringarna kommer att påverka alla. Frågan är om vi ska kunna utforma vårt svar i enlighet med våra värderingar och intressen. EU och medlemsstaterna har stora konkurrensfördelar, så vi har förmågan att ta ledningen och

modernisera våra ekonomier, trygga vår naturliga miljö och förbättra välbefinnandet och hälsan för alla i EU. Detta kommer att kräva att vi ställer oss bakom hållbarhetsmålen, samtidigt som vi satsar ännu mer på kompetens, innovation och ny teknik för att driva på omställningen av ekonomin och samhället i hållbar riktning.

Vi måste fundera på hur vi kan utveckla våra produktions- och konsumtionsmönster. Vi måste agera nu för att hejda den globala uppvärmningen och förlusten av ekosystem och biologisk mångfald, eftersom det hotar vårt välbefinnande och våra möjligheter till hållbar tillväxt, ja hotar själva livet på jorden. Vi har de resurser som krävs för att göra det, men vi har ingen tid att förlora. Ojämlighet och skillnader mellan regioner är fortfarande utbredda, trots de framsteg som gjorts. Att åtgärda det är viktigt i ett rättvist samhälle men också en fråga om att skydda och stärka den sociala sammanhållningen och trygga den sociala och politiska stabiliteten i och mellan EU:s medlemsstater.

Dessutom är en välrenommerad och fungerande regelbaserad multilateral världsordning det bästa motmedlet mot djungelns lag i en anarkistisk värld där kärnvapen, extremism och resursknapphet grasserar. Farliga nationalistiska tankegångar, ”mitt land först”, tilltar, och det kan leda till tvister och konflikter. Flera länder har börjat backa från sina globala åtaganden för människors välfärd, säkerhet, miljöskydd och klimatåtgärder, vilket stör den regelbaserade världsordningen.

Hållbarhetsmålen är inga självändamål, utan fungerar som karta och kompass. De erbjuder det nödvändiga långsiktiga perspektivet, längre än mandatperioder och kortsiktiga vinster. De hjälper oss att upprätthålla stabila demokratier, bygga upp moderna och dynamiska ekonomier och bidra till en värld med högre levnadsstandard och minskad ojämlikhet där ingen lämnas på efterkälken, samtidigt som man respekterar vår planets gränser och bevarar den för kommande generationer.

Mål för hållbar utveckling

Källa: Förenta nationerna.

Junckerkommissionen har ända sedan den tillträdde satsat på att arbeta in hållbar utveckling i sina politikområden⁷ och har redan banat väg för nästa generations hållbara politik, bl.a. den europeiska pelaren för sociala rättigheter, samförståndet om utveckling, den värdebaserade strategin Handel för alla, det strategiska engagemanget för jämställdhet, det europeiska

⁷ I bilaga III till detta diskussionsunderlag redovisas mer ingående Junckerkommissionens viktigaste bidrag till Agenda 2030 och Parisavtalet.

området för utbildning, paketet om den cirkulära ekonomin, paketen om Europa på väg och energiunionen, strategin för blå tillväxt, strategin för bioekonomi, investeringsplanen för Europa, planen för hållbar finansiering, agendan för städerna i EU och handlingsplanen för naturen, för att bara ta några exempel.

Junckerkommissionen har också föreslagit att EU:s finanser ska bli mer hållbara genom en stärkt koppling mellan EU:s stöd och rättsstatsprincipen, samt genom ett ambitiösare mål på 25 % för klimatrelaterade utgifter i EU:s framtida budget.

Junckerkommissionen lade nyligen fram en långsiktig strategisk vision om en välmående, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi i EU 2050⁸. Visionen banar väg för en strukturomvandling av ekonomin i EU i riktning mot hållbar tillväxt och sysselsättning.

Alla dessa politiska strategier kommer att behöva genomföras helt och fullt i praktiken. De kommer också att behöva kompletteras med andra åtgärder, eftersom alla politiska insatser är beroende av varandra och påverkar varandra, samtidigt som man beaktar nya utmaningar, nya fakta och ny bevisning allteftersom de framkommer. Dialog mellan arbetsmarknadens parter och frivilliga åtgärder från den privata sektorn har också en viktig roll att spela i detta avseende.

EU har utomordentligt goda förutsättningar att ta ledningen. Ett politiskt vakuum uppstår till följd av andra stormakters tillbakadragande. Detta är därför ett viktigt tillfälle för EU att visa ledarskap och staka ut den väg som andra kan följa.

I maj i år väljer EU:s medborgare ett nytt Europaparlament. En ny kommission tillträder i höst. Slutdatumet för Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla⁹ närmar sig snabbt. Vi måste därför blicka framåt mot nästa femåriga politiska cykel för EU och nästa fleråriga budgetram, som löper 2021–2027. Europeiska rådet¹⁰ välkomnade kommissionens avsikt att lägga fram detta diskussionsunderlag för att bana väg för en heltäckande genomförandestrategi under 2019. Detta diskussionsunderlag är startskottet till en diskussion om vidareutveckling av EU:s vision för hållbar utveckling och sektorspolitikens inriktning efter 2020, för att verka för hållbarhetsmålen på lång sikt¹¹. Kommissionen vill bidra till en verkligt allsidig och framåtblickande debatt om EU:s framtid, och hållbar utveckling är oupplösligt knuten till den framtiden.

2 EU:s och världens utmaningar

Efter reformer på alla nivåer har EU:s ekonomiska fundament återhämtat sig från finanskrisen¹². De senaste prognoserna¹³ visar dock på behovet av att öka tillväxten, minska skuldsättningen och upprätthålla budgetdisciplinen för hålla ekonomin sund. Om vi inte vidtar åtgärder för att öka den ekonomiska motståndskraften och sammanhållningen, kan strukturella svagheter de närmaste åren leda till en avmattning och allvarliga risker för en nedgång. Om vi däremot genomför de nödvändiga strukturereformerna kan vi skapa större välbefinnande och

⁸ COM(2018) 773 final.

⁹ KOM(2010) 2020 slutlig.

¹⁰ EUCO 13/18 – Europeiska rådets slutsatser, III.12, 18 oktober 2018.

¹¹ COM(2016) 739 final.

¹² Årlig tillväxtöversikt 2018, COM(2017) 690 final.

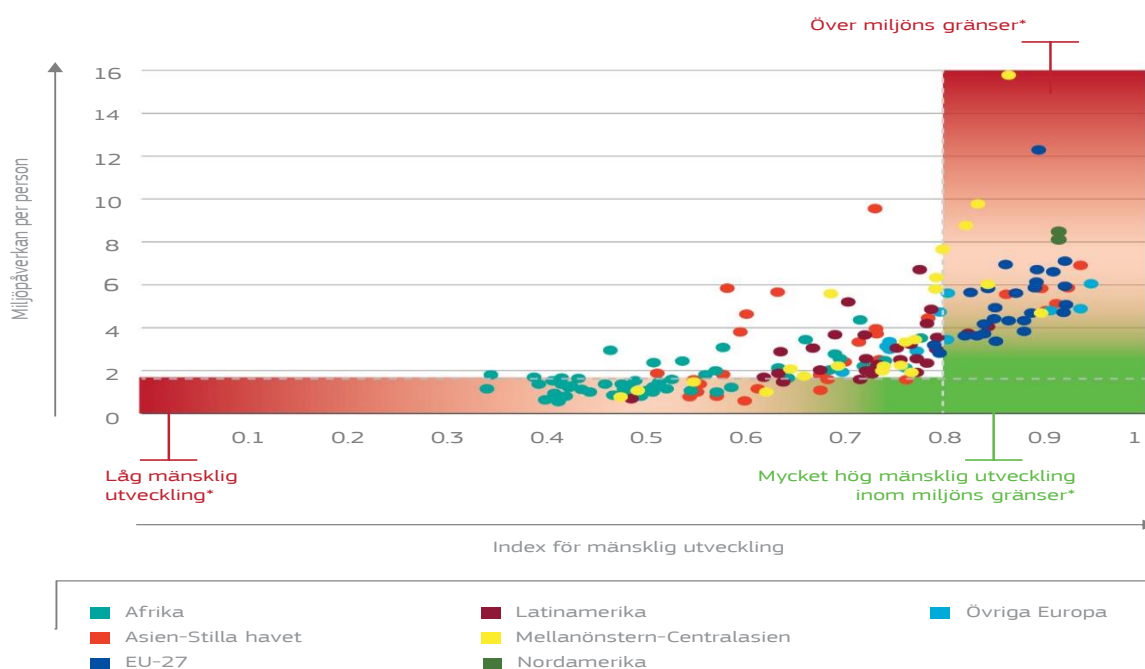
¹³ Europeiska ekonomiska höstprognosen 2018, offentliggjord den 8 november 2018. Finns på https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip089_en_0.pdf.

en starkare framtid, bl.a. genom investeringar i forskning och innovation, offentliga tjänster, välfärdssystem och miljöskydd. Åtgärder både på EU-nivå och i medlemsstaterna behövs för framtidssäkra offentliga finanser och pensionssystem, bl.a. i form av stabila skatteinkomster på den inre marknaden.

Dessutom finns det många utmaningar som har blivit allt mer akuta, och hotar vår välfärd och vårt ekonomiska välbefinnande. Alla dessa utmaningar är komplexa och hänger samman med varandra, vilket innebär att om vi tar itu med en utmaning kan det få positiva följder för de andra.

Den allvarligaste bristen i fråga om hållbarhet och vår största utmaning är den miljöskuld vi håller på att ta på oss genom att överutnyttja och utarma våra naturresurser och därigenom hota vår förmåga att tillgodose behoven hos framtida generationer inom planetens gränser. Globalt äventyras mänsklighetens existens genom trycket på viktiga resurser som sötvatten och odlingsbar mark. I dag använder mänskligheten motsvarigheten till 1,7 jordklot¹⁴. Världsförbrukningen av materiella resurser fjortondubblades från 1900 till 2015, och spås mer än fördubblas mellan 2015 och 2050¹⁵, så världen närmar sig med stormsteg ett antal avgörande punkter. Utöver denna påfrestning på miljön är det också en allvarlig utmaning för EU:s ekonomi, som är beroende av råvaror från världsmarknaden.

Inget land har uppnått hög mänsklig utveckling inom planetens gränser

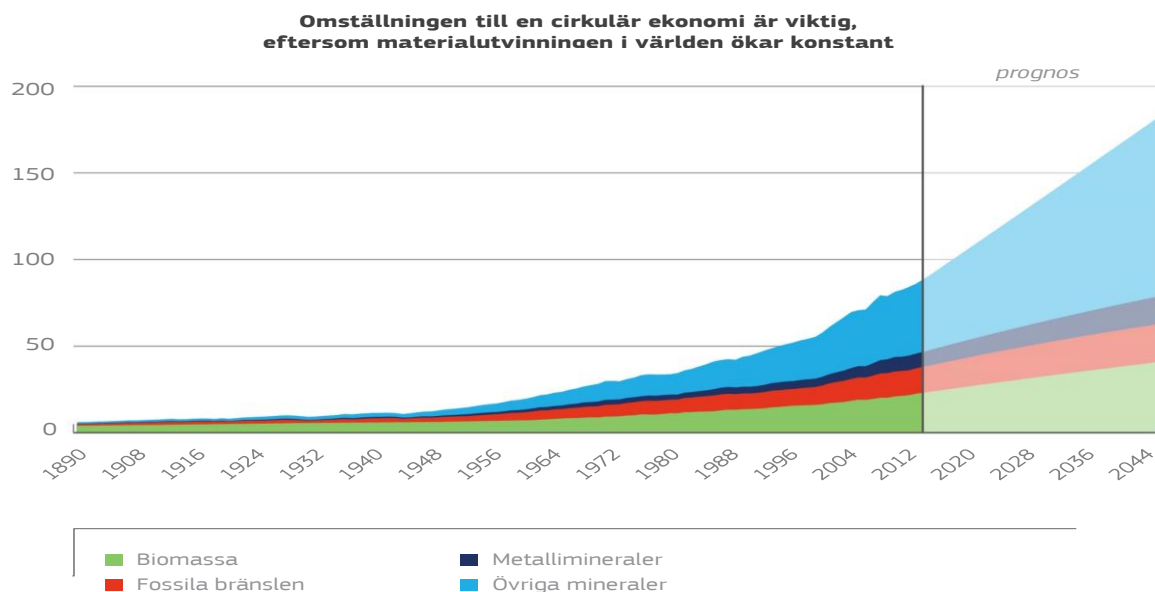

Källa: Global Footprint Network, UNDP.

Anm.: Uppgifter om index för mänsklig utveckling och miljöns gränser från 2014.

¹⁴ Global Footprint Network, <https://www.footprintnetwork.org/our-work/ecological-footprint/>.

¹⁵ Europeiska kommissionen, resultattavla för råvaror 2018.

Källa: Europeiska kommissionen, EIP on Raw Materials, Raw Materials Scoreboard 2018, FN:s miljöprogram (historiska uppgifter) samt Hatfield-Dodds m.fl. (2017) (prognoser).

Biologisk mångfald och ekosystem hotas i allt högre grad av mänsklig verksamhet: på bara 40 år har världens populationer av ryggradsdjur minskat med i genomsnitt 60 %¹⁶. De tropiska skogarna förstörs snabbt: en areal som ungefär motsvarar Greklands storlek försvinner varje år. Detta är inte någon annans problem. I EU är det bara 23 % av arterna och 16 % av livsmiljöerna som är vid god hälsa. Animaliska livsmedel kräver särskilt mycket mark¹⁷, och den ökade efterfrågan på fisk och skaldjur sätter ett betydande tryck på de marina ekosystemen¹⁸.

De globala utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka i alarmerande takt, främst på grund av ökad energiförbrukning men även på grund av överkonsumtion av resurser och förstöring av ekosystem. Transporterna står för 27 % av EU:s utsläpp av växthusgaser, och många stadsområden överskrider EU:s överenskomna gränser för luftföroreningar. Livsmedelsproduktionen är fortfarande en storkonsument av vatten och energi och släpper ut mycket föroreningar: den står för cirka 11,3 % av EU:s utsläpp av växthusgaser. I EU får fossila bränslen fortfarande offentliga subventioner på omkring 55 miljarder euro per år, eller ca 20 % av EU:s bränsleimport räknat i värde, trots EU:s ambitiösa åtgärder för minskade koldioxidutsläpp och åtaganden om utfasning av subventionerna inom G7 och G20¹⁹.

På det hela taget har EU lyckats minska sina egna utsläpp och frikoppla dem från ekonomisk tillväxt, och därmed kraftigt bidra till den globala insatsen, även med utsläppen i EU:s import och export medräknade²⁰. Både på EU-nivå och global nivå behövs dock ytterligare insatser.

Om inget görs kan klimatförändringarna och försämringen av naturkapital få förödande konsekvenser för ekonomi och livskvalitet i hela världen, och naturkatastrofer kan bli vanligare och intensivare, och därigenom riskera fler människoliv. Att vända dessa negativa

¹⁶ Världsnaturfonden. 2018. Living Planet Report - 2018: Aiming Higher. Grooten, M. och Almond, R.E.A.(red.). Världsnaturfonden, Gland, Schweiz.

¹⁷ Europeiska miljöbyrån (2017), "Food in a green light. A systems approach to sustainable food".

¹⁸ SWD(2016) 319 final.

¹⁹ COM(2019) 1.

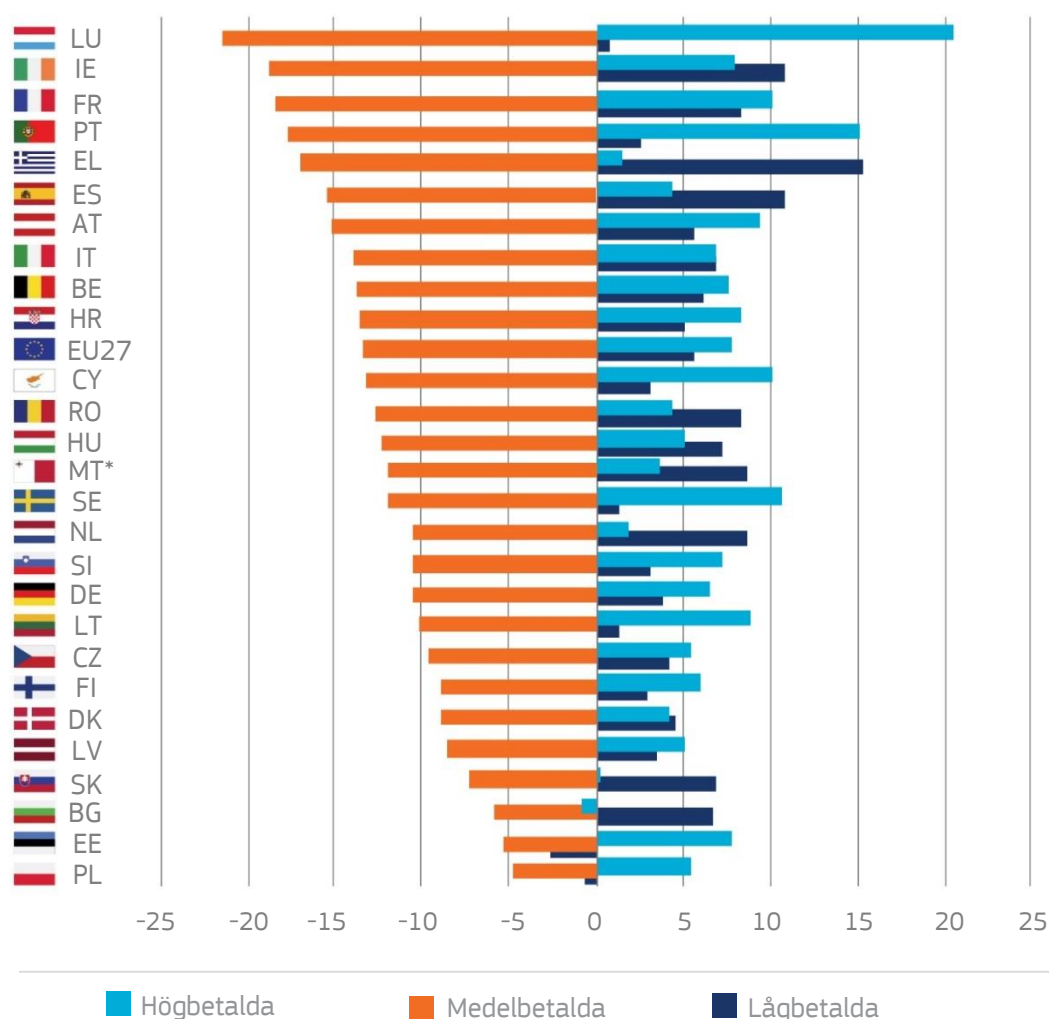
²⁰ Djupanalys till kommissionens meddelande COM(2018) 773, avsnitt 5.6.2.3.

tendenser är visserligen kostsamt och kräver en stark kollektiv insats, men det blir mycket dyrare och ger mycket värre sociala konsekvenser att inte göra något alls²¹.

Bortsett från den globala utmaningen vacklar även EU:s sociala modell, en hörnsten i det europeiska projektet. Tekniska, strukturella och demografiska förändringar i en globaliserad värld håller på att förändra arbetets natur och ifrågasätter vår solidaritet, urholkar löftet att varje generation kan hoppas att ärva en bättre värld än den föregående, och detta kan också öka hotet mot EU:s kärnvärden om demokrati, rättsstat och grundläggande rättigheter.

Andelen medelinkomsttagare minskar i EU

Hög-, medel- och lågbetalda jobb i EU
Förändring 2002-2016 (procentenheter)

Källa: Employment and Social Developments in Europe (ESDE), 2018.

Anm.: Förändring för Malta avser 2009-2016.

För närvarande riskerar cirka 22,5 % av EU:s befolkning att drabbas av fattigdom eller social utestängning, och 6,9 % av alla i EU lider fortfarande av allvarlig materiell fattigdom.

²¹ Dante Disparte, "If You Think Fighting Climate Change Will Be Expensive, Calculate the Cost of Letting It Happen", 12 June 2017, Harvard Business Review, <https://hbr.org/2017/06/if-you-think-fighting-climate-change-will-be-expensive-calculate-the-cost-of-letting-it-happen>.

Inkomstjämligheten i EU-länderna sjönk 2017 för första gången sedan finanskrisen. Inkomstjämligheten är dock fortfarande för stor, och rikedomerna fortsätter att koncentreras i toppen. Detta får många sociala konsekvenser, och leder till skillnader i välbefinnande och livskvalitet. EU-länderna står också inför ett antal utmaningar med att säkerställa energi till rimligt pris för alla i EU, då miljontals människor har svårt att hålla sina hem varma²². Omkring 43 miljoner människor i EU har inte råd med ett mål mat av god kvalitet varannan dag²³, vi slänger ungefär 20 % av vår livsmedelsproduktion²⁴ och över hälften av EU:s vuxna befolkning är överviktig²⁵, vilket medför allvarliga hälsorisker. En annan hälsorisk är antimikrobiell resistens, som kan orsaka över 10 miljoner dödsfall per år de kommande årtiondena²⁶.

I EU:

Källa: Eurostat, Europeiska kommissionen, EU Fusions.

Än råder ingen fullständig jämställdhet mellan kvinnor och män. Trots att sysselsättningen bland kvinnor ligger på historiskt höga nivåer och fler kvinnor har beslutande ställning än någonsin tidigare, stagnerar utvecklingen och går till och med bakåt på andra områden²⁷. Tolv EU-länder har gått bakåt de senaste tio åren när det gäller balansen mellan könen för tid som ägnats åt omsorg, hushållsarbete och sociala aktiviteter. Klyftor i sysselsättning och lön kvarstår²⁸.

²² Eurostat, "Hållbar utveckling i Europeiska unionen – övervakningsrapport om framstegen med att uppnå målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang", 2018.

²³ https://ec.europa.eu/food/safety/food_waste_en

²⁴ Eurostat, "Hållbar utveckling i Europeiska unionen – övervakningsrapport om framstegen med att uppnå målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang", 2018.

²⁵ Eurostat, "Hållbar utveckling i Europeiska unionen – övervakningsrapport om framstegen med att uppnå målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang", 2018.

²⁶ FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO), 2016, "Antimicrobial resistance and our food systems: challenges and solutions", <http://www.fao.org/3/a-i6106e.pdf>

²⁷ Europeiska jämställdhetsinstitutet (2017), Jämställdhetsindex 2017 – Att mäta jämställdhet i Europeiska unionen 2005–2015, pressmeddelande 11 oktober 2017, <https://eige.europa.eu/news-and-events/news/gender-equality-index-2017-progress-snails-pace>.

²⁸ Europeiska kommissionen, 2018 Report on equality between women and men in the EU.

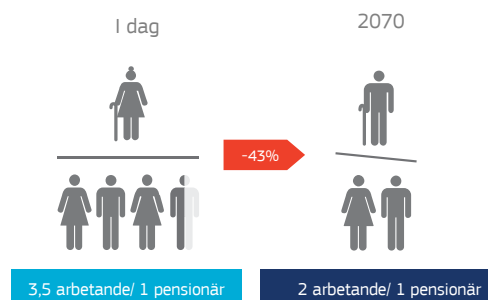

Majoriteten tillfrågade i EU tror att dagens barn kommer att få det svårare än den egna generationen.

Eurobarometer 2017

Det är en stor bedrift att EU har den högsta förväntade livslängden i världen. Men allt fler äldre och en krympande befolkning i arbetsför ålder innebär också utmaningar för vår socioekonomiska modell. En åldrande befolkning i kombination med längre livslängd och ökad sannolikhet för kroniska sjukdomar kan få långtgående konsekvenser för de offentliga finanserna och vårdkostnaderna. Detta ökar även risken för ojämlikhet mellan generationerna.

Andelen människor äldre än 65 i förhållande till befolkningen i arbetsför ålder kommer att växa snabbt

Källa: Eurostat, Europeiska kommissionen.
Anm.: Diagrammet visar försörjningskvoten, dvs. antalet personer 65 eller äldre i förhållande till antalet personer i arbetsför ålder (dvs. 15-64 år).

Ojämlikheten och den minskade sociala rörligheten medför en risk för vår övergripande ekonomiska utveckling²⁹ och vår sociala sammanhållning. EU har överlag goda resultat när det gäller inkomstojämlikhet, men inte lika goda när det gäller lika möjligheter. Ojämlika möjligheter kan hindra delar av befolkningen från att integreras i samhället och på arbetsmarknaden, något som bromsar tillväxtutsikterna. Att åtgärda ojämlikhet är avgörande för att allmänheten ska stödja omställningen till ett hållbart samhälle. Den alltmer lockande isolationismen och nationalismen kan tyda på att alltför många européer inte känner sig skyddade i en värld som de upplever som alltmer orättvis. Det är dock uppenbart att ingen medlemsstat på egen hand är stor eller stark nog för att kunna hantera de gränsöverskridande utmaningarna, men förenade i EU kan vi erbjuda skydd.

²⁹ OECD(2015), In It Together: Why Less Inequality Benefits All, OECD Publishing, Paris.

Den globala ojämlikheten är också ytterst alarmerande. Eftersom det finns stora skillnader i befolkningstillväxt och levnadsstandard i världen, och eftersom de globala temperaturerna fortsätter att stiga och ekosystemen fortsätter att försvinna, kommer vi ofrånkomligen att se en ökning av påtvingade folkomflyttningar och migration i hela världen. Det uppskattas exempelvis att 2050 kommer hundratal miljoner människor att ha behövt fly från sina hem på grund av klimatförändringar och miljöförstöring³⁰. Detta är ett tydligt exempel på hur många olika komplexa frågor hänger samman med varandra, och varför de kräver ett helhetsgrepp. Det finns helt enkelt inte någon enkel patntlösning på de stora, svåra utmaningarna.

Det är en enorm uppgift att modernisera vår ekonomiska modell, ta itu med de sociala frågor vi står inför och fortsätta att främja och värna ett starkt, regelbaserat multilateralt samarbete. De är de byggstenar som behövs för social stabilitet, så att våra ekonomier kan blomstra och vår hälsa bli bättre. Våra fria samhällen kräver en dynamisk ekonomi med uthålliga investeringar i viktig möjliggörande teknik och i utbildning. För en bättre framtid för alla behöver vi en ny form av hållbar tillväxt, som bygger på tanken att de naturliga gränserna under 2000-talet är mycket annorlunda än under det föregående århundradet. Vi ser denna utmaning an med tillförsikt.

Social jämlikhet, solidaritet och miljöskydd bör betonas i vårt samhälle för att möta stora globala utmaningar.

Flest
svar

Näst
flest
svar

Eurobarometer 2017 om EU:s framtid

Hållbarhetsmålen är globala mål som alltså definitionsmässigt gäller alla delar av världen, och vi måste ta oss an dem med det i åtanke. Och vi måste arbeta med ett internationellt perspektiv, föregå med gott exempel, fastställa globala standarder och få med oss länder, branscher och människor i denna strävan. I egenskap av världens största inre marknad, den största handelspartnern och investeraren på världsmarknaden och den största givaren av utvecklingsbistånd, kan EU få mycket stor inverkan på hur väl Agenda 2030 utfaller. EU har redan på många sätt fört den mest moderna politiken i världen för att främja hållbarhet. Denna utveckling måste fortsätta, men vi måste öka tempot för att EU ska ha blivit hållbart 2030. Vi har inte råd att skicka ansvaret vidare till nästa generation, och vår tid att handla blir allt kortare. De beslut som vi fattar eller inte fattar de närmaste åren blir avgörande för om vi ska kunna vända utvecklingen.

3 Mot ett hållbart EU 2030

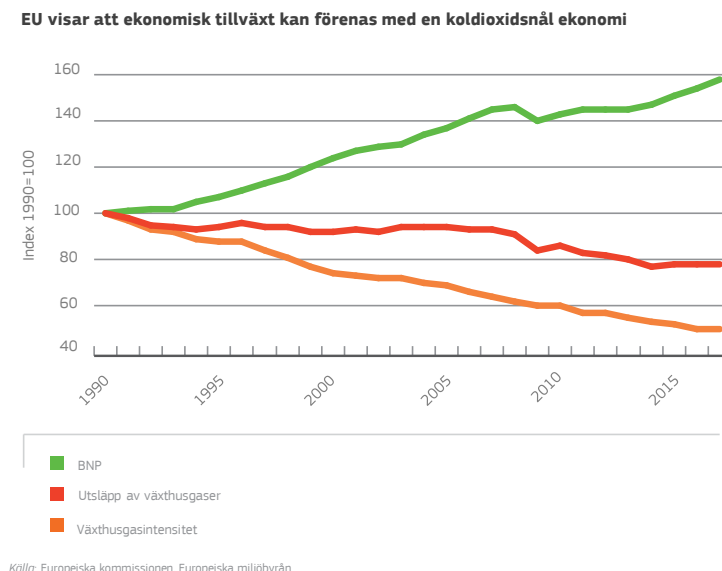
Hållbar utveckling handlar om att förbättra människors levnadsstandard genom att ge människor verkliga valmöjligheter, skapa en gynnsam miljö och sprida kunskap och

³⁰ Internationella organisationen för migration, "Migration, Environment and Climate Change: Assessing the Evidence", 2009.

informera bättre. Detta bör leda till en situation där vi lever gott inom planetens gränser³¹ genom smartare resursanvändning och en modern ekonomi som tjänar vår hälsa och vårt välbefinnande.

Vi bör därför fortsätta på den väg vi valt: en omställning till en koldioxidsnål, klimatneutral, resurseffektiv och biologiskt mångfaldig ekonomi i fullständig överensstämmelse med FN:s Agenda 2030 och de 17 hållbarhetsmålen. Denna omställning måste komma alla till del, utan att någon hamnar på efterkälken, så att jämlikhet och inkludering garanteras. Vår ekonomiska tillväxt måste vara mindre beroende av icke-förnybara resurser och i så hög grad som möjligt bygga på hållbart förvaltade förnybara resurser och ekosystemtjänster.

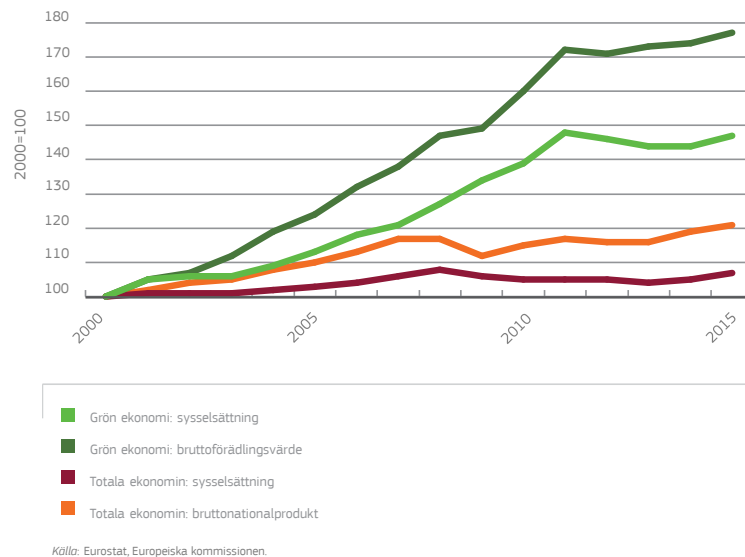
EU har redan startat omställningen. Mellan 2000 och 2015 ökade sysselsättningen snabbare i den gröna sektorn än i ekonomin som helhet³². Koldioxidsnål teknik håller på att bli en viktig handelsvara, som EU drar fördel av i form av en betydande positiv handelsbalans. Under åren 2012–2015 uppgick EU:s export av ren energiteknik till 71 miljarder euro, vilket var 11 miljarder euro mer än importen. EU har redan visat att det är möjligt att få ekonomin att växa och samtidigt minska koldioxidutsläppen.

³¹ Det sjunde miljöhandlingsprogrammet finns på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX:32013D1386>.

³² Eurostat, Environmental economy – statistics on employment and growth. Finns på <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/10420.pdf>. Miljöekonomin kan indelas i två kategorier av verksamheter och produkter: *miljöskydd*, som är all verksamhet som rör förebyggande, minskning och undanröjande av föroreningar och alla andra former av miljöförsämring, samt *resursförvaltning*, som är att bevara och upprätthålla beståndet av naturresurser och därigenom hindra att de tar slut.

I EU växer den gröna sektorn snabbare än ekonomin i stort

EU kan sätta standarden för resten av världen om vi tar ledningen med hållbarhetsmålen och omställningen till en hållbar ekonomi, bl.a. genom smarta investeringar i innovation och viktig möjliggörande teknik. EU blir då först med att dra nytta av omställningen. EU får också den starkaste konkurrensfördelen på morgondagens globala marknad. Detta kommer att bidra till att bygga upp starkare medlemsstater i ett starkare EU, hjälpa människor att sträva efter sina livsmål i frihet och välbefinnande, och därmed förverkliga EU:s vision.

Grön tillväxt gynnar alla³³, både producenter och konsumenter. Om man når hållbarhetsmålen för livsmedel, jordbruk, energi, material, städer samt hälsa och välbefinnande skapas uppskattningsvis drygt 10 biljoner euro i marknadsmöjligheter³⁴. EU:s ambition att skapa en resurseffektiv och klimatneutral ekonomi kommer att visa att en grön omställning kan förenas med ökat välstånd. För att lyckas måste EU och dess medlemsstater ta ledningen inom vetenskap, teknik och modern infrastruktur. Vi måste också verka för att nya affärsmodeller växer fram, få bort hindren på den inre marknaden och ta vara på ny teknik som artificiell intelligens. Viktiga övergripande möjliggörande faktorer, som forskning, innovation, finansiering, prissättning, beskattning, ansvarsfullt företagande, nya företagsmodeller och utbildning, skapar de rätta förutsättningarna för hållbara förändringar om de är inriktade på en innovativ, grön, inkluderande och socialt rättvis ekonomisk omställning.

För att nå dit måste vi fortsätta att investera i människor och i de system som ligger till grund för vårt samhälle. Det har visat sig att det inte fungerar att agera styckevis och delt. Vi måste utforma strategier som är heltäckande och integrerade. Exempelvis kan inte miljöfrågor lösas enbart med miljöpolitik, om den ekonomiska politiken fortsätter att främja fossila bränslen, ineffektiv resursanvändning eller ohållbar produktion och konsumtion. På samma sätt räcker det inte med bara socialpolitik för att komplettera den fjärde industriella revolutionen och stödja de arbetstagare som påverkas av övergången till ett koldioxidsnålt samhälle. Det är

³³ S. Fankhauser, A. Bowen m.fl. "Who will win the green race? In search of environmental competitiveness and innovation", 2013.

³⁴ Business and Sustainable Development Commission, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januari 2017 (s. 12).

också mycket viktigt med en stark utbildningspolitik och satsningar på forskning och utveckling för att bygga upp den nödvändiga motståndskraften i våra samhällen.

Det behövs åtgärder på alla nivåer. EU-institutionerna, medlemsstaterna och regioner måste vara med i verksamheten. Städer, kommuner och landsbygdsområden bör alla bli drivkrafter för förändring. Enskilda, företag, arbetsmarknadens parter och forskarna måste samarbeta. EU och medlemsstaterna måste verka tillsammans med sina internationella partner. För att vi ska lyckas måste vi dra åt samma håll på alla nivåer.

3.1 Politik för en hållbar framtid

Det är därför av yttersta vikt att alla aktörer i EU prioriterar omställningen till hållbarhet. De måste vidareutveckla de övergripande politiska strategier som EU antagit de senaste åren. Stora delar av EU:s politiska insatser är redan nu inriktade på att uppnå hållbarhetsmålen, men de har ännu inte genomförts av medlemsstaterna på ett integrerat sätt. T.ex. uppgår kostnaderna för att inte genomföra gällande EU-miljölagstiftning till uppskattningsvis 50 miljarder euro per år i hälsokostnader och direkta kostnader för miljön. Att helt följa EU:s miljöregler skulle inte bara innebära stora fördelar för miljön och människors hälsa utan också bidra till att skapa arbetstillfällen³⁵.

På samma sätt är det inte bara fråga om att påskynda och expandera de hållbara lösningarna, utan också om att bygga broar och öka samstämmigheten mellan olika strategier på alla nivåer. Politisk samstämmighet är en förutsättning för att vi ska kunna nå hållbarhetsmålen och garantera en långsiktig grön och inkluderande tillväxt i EU.

Enligt den tydliga kunskapsbasen om de viktigaste hållbarhetsutmaningarna och möjligheterna för EU, är det viktigt att fokusera på produktion och konsumtion av material, produkter, livsmedel, energi, rörlighet och den bebyggda miljön³⁶, med beaktande av de sociala följderna av förändringarna på dessa områden. Det är här som hållbara förändringar behövs som mest, och kan vara mest fördelaktiga för EU:s ekonomi, samhälle och miljön, med starka positiva globala spridningseffekter. Dessa områden är inte isolerade, utan de är starkt sammankopplade och stärker varandra.

3.1.1 Från en linjär till en cirkulär ekonomi

Ökad tillgång till billigare material och produkter har gjort våra liv lättare och bidragit till högre levnadsstandard och livskvalitet i EU. Vår konsumtionskultur har dock lett till överdriven resursutvinning och ett ökande tryck på naturkapital och klimat³⁷.

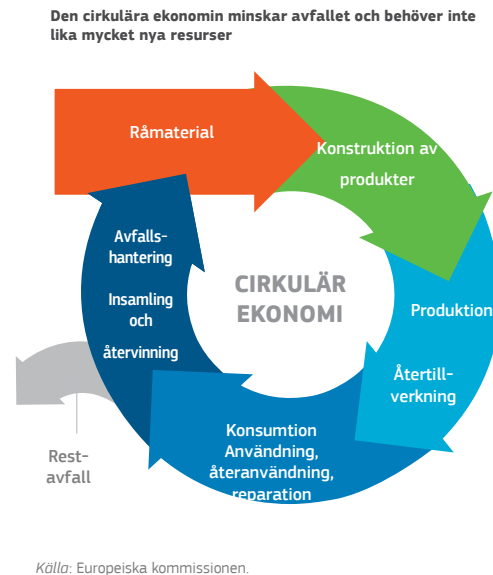
Vi måste se till att vi kan fortsätta med hållbar ekonomisk tillväxt och förbättra den levnadsstandard som människor efterfrågar. Det förutsätter nya konstruktioner av material och produkter så att vi är rustade för att återanvända, reparera och återvinna mer. Det minskar i sin tur inte bara avfallsmängderna utan också behovet av nya resurser som utvinns till höga ekonomiska och miljömässiga kostnader. När en produkt, ett par jeans, en smarttelefon, en livsmedelsförpackning, en möbel eller vad det nu kan vara, når slutet av sin livscykel innebär

³⁵ Översyn av genomförandet av EU:s miljölagstiftning 2017.

³⁶ Några exempel: Mellanstatliga panelen för klimatförändringar, "Global warming of 1.5 °C: an IPCC special report on the impacts of global warming of 1.5 °C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty", 2018; Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G. (2018): SDG Index and Dashboards Report 2018. New York: Bertelsmann Stiftung och Sustainable Development Solutions Network (SDSN); "Europe moving towards a sustainable future", inlägg från flerpartsforum om hållbarhetsmålen till EU:s diskussionsunderlag, oktober 2018.

³⁷ Eurostat, "Hållbar utveckling i Europeiska unionen – övervakningsrapport om framstegen med att uppnå målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang", 2018.

en verkligt cirkulär ekonomi att merparten av materialvärdet bevaras, så att det som tidigare betraktades som avfall kan användas igen i nya produkter.

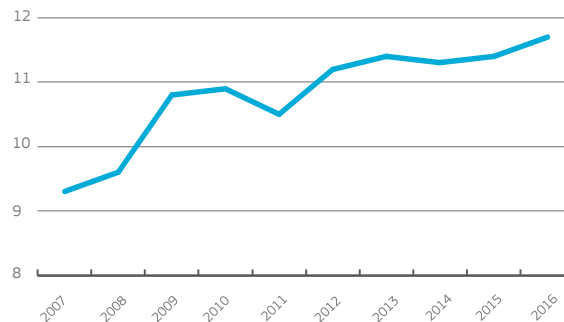
Omställningen till en cirkulär ekonomi, inbegripet till en cirkulär bioekonomi, är en enorm möjlighet att skapa konkurrensfördelar på hållbar grund. Om principerna för cirkulär ekonomi tillämpas i alla sektorer och branscher gynnar det EU miljömässigt och socialt, och kan dessutom generera en ekonomisk nettovinst på 1,8 biljoner euro fram till 2030³⁸, över 1 miljon nya arbetstillfällen i EU fram till 2030³⁹ och på ett avgörande sätt minska utsläppen av växthusgaser⁴⁰. Eftersom EU:s produkter är kraftigt beroende av resurser från andra delar av världen, kan även omställningen till en cirkulär ekonomi hjälpa EU att minska miljömässiga, sociala och ekonomiska påfrestningar i hela världen och öka EU:s strategiska oberoende.

³⁸ "Growth within: A circular economy vision for a competitive Europe", Ellen MacArthur Foundation och McKinsey Center for Business and Environment, 2015.

³⁹ Mot ett kretsloppssamhälle – Avfallshantering i EU, 2017, Europaparlamentets utredningstjänst

⁴⁰ Sitra, "The circular economy - a powerful force for climate mitigation", 2018. Finns på <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-powerful-force-climate-mitigation/>.

Cirkulär materialanvändning ökar i EU
Användning (%), EU-28

Källa: Eurostat.

EU är den ekonomi som är bäst positionerad att dra fördel av omställningen till en cirkulär ekonomi genom att göra cirkulära produkter till ett centralt varumärke, vilket skapar konkurrensfördelar. För att upprätthålla denna fördel behöver vi dock intensifiera våra ansträngningar. I handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, som Junckerkommissionen antog 2015, finns åtgärder för att styra EU i riktning mot en cirkulär ekonomi och göra EU världsledande i detta avseende. Planen omfattar åtgärder för att ändra konsumtions- och produktionsmönstren genom fokus på produkternas konstruktion (hållfasthet, reparerbarhet, återanvändning och återvinnbarhet) avfallshantering (förebyggande, materialåtervinning, energiåtervinning och undvikande av deponering) samt ökad konsumentmedvetenhet. Nästan alla delar av handlingsplanen har redan genomförts, men fler åtgärder måste vidtas för att bygga upp en verkligt cirkulär ekonomi i EU.

EU:s förnyade strategi för bioekonomi 2018 kompletterar paketet om cirkulär ekonomi, och förbättrar och expanderar den hållbara användningen av förnybara resurser och låter förnybara råvaror och industriella biprodukter omvandlas till biobaserade produkter, t.ex. bränsle, kemikalier, kompositmaterial, möbler och gödselmedel.

Det är nu viktigt att omsätta dessa strategier i praktiken, och fortsätta att prioritera nya åtgärder på alla förvaltningsnivåer i EU. Exempelvis behöver den långtgående moderniseringen av EU:s avfallsregler tillämpas i praktiken av medlemsstaterna. Livscykelanalyser av produkter bör bli normen, och ramen för ekodesign – som inrättats för att skapa effektivare produkter med minskad energi- och resursförbrukning – bör vidgas så mycket som möjligt. Det arbete som inlett med kemikalier, giftfri miljö, miljömärkning och miljöinnovation, råvaror av avgörande betydelse samt gödselmedel behöver påskyndas. Att stimulera marknaden för returråvaror måste förbli högprioriterat. Ett framgångsrikt arbete med en cirkulär plastekonomi förblir ett viktigt fokusområde, och ytterligare resurs- och föroreningsintensiva industrier som livsmedel, textilier och elektronik måste också stödjas och ges incitament att bli cirkulära. De biobaserade sektorerna måste expandera och stärkas, samtidigt som vi skyddar våra ekosystem och undviker att naturresurserna överexploateras.

Framöver bör vi göra den cirkulära ekonomin till ryggraden i EU:s industristrategi, och möjliggöra cirkularitet i nya sektorer och ge konsumenterna möjlighet att fatta väl underbyggda beslut och främja den offentliga sektorns insatser genom hållbar offentlig upphandling. Tiden är mogen, och allmänhetens tydliga stöd för EU:s plaststrategi visar att det finns en ökande förståelse för att fortsätta på den inslagna vägen.

Den cirkulära ekonomin i praktiken: EU inför världens första heltäckande plaststrategi
EU:s plaststrategi⁴¹ och lagstiftning om engångsplast⁴² skyddar miljön från plastföroreningar och främjar samtidigt tillväxt och innovation. Alla plastförpackningar som släpps ut på marknaden i EU ska senast 2030 kunna återvinnas på ett ekonomiskt hållbart sätt, avsiktligt tillsatta mikroplast och de mest skadliga plastengångsprodukter som det finns alternativ till ska förbjudas och återvunnen plast ska användas mer i nya produkter.

3.1.2 Hållbarhet från jord till bord

EU:s jordbrukssektor och landsbygd är avgörande för EU-medborgarnas välbefinnande. Jordbruket och livsmedelsindustrin i EU är en av världens största livsmedelsproducenter och tryggar livsmedelsförsörjningen och skapar miljontals jobb i EU. EU:s jordbrukare är också de viktigaste förvaltarna av naturmiljön, då de har hand om naturresurserna på 48 % av EU:s landareal, medan skogsbrukarna har hand om ytterligare 40 %. På EU:s landsbygd finns även innovativa sektorer som bioekonomin. Dessutom fungerar vår landsbygd som viktiga områden för rekreation och turism. Men i takt med medeltemperaturen fortsätter att stiga och den naturliga miljön fortsätter att förstöras, är det jord- och skogsbrukare som drabbas mest direkt.

EU:s jordbruk har gjort verkliga framsteg med klimat och miljö, och minskat sina utsläpp av växthusgaser med 20 % och nitraterhalterna i vattendragen med 17,7 % sedan 1990. Utmaningarna kvarstår dock. Om vi ska kunna modernisera vår ekonomi, skydda miljön och höja kvaliteten på våra livsmedel, måste obalanser i livsmedelskedjan rättas till, bl.a. i fråga om jordbruk och fiske, i livsmedelsindustrin, och inom transport, distribution och konsumtion.

Hållbarhetsmålen är rätt väg att gå. Det uppskattas att ett global livsmedels- och jordbrukssystem som överensstämmer med hållbarhetsmålen 2030 kan ha skapat nytt ekonomiskt värde på över 1,8 biljoner euro⁴³. Det kan tillhandahålla näringsrika livsmedel till rimliga priser för en växande världsbefolkning, generera högre inkomster, bidra till att återställa skogar, sötvattenresurser och ekosystem, och vara mycket mer motståndskraftigt mot klimatrisker⁴⁴. Hållbara metoder för jordbruk och livsmedelsproduktion förväntas skapa mer än 200 miljoner heltidsjobb i hela världen fram till 2050⁴⁵.

Även här håller allmänhetens efterfrågan på att utvecklas. Konsumenterna sätter allt större värde på livsmedel som framställts med mer övergripande fördelar för samhället, exempelvis ekologiska varor, produkter med geografiska beteckningar, närodlade livsmedel med lägre koldioxidutsläpp och innovativa utsläppssnåla livsmedelslösningar. Ekologiskt jordbruk, med

⁴¹ COM(2018) 28 final.

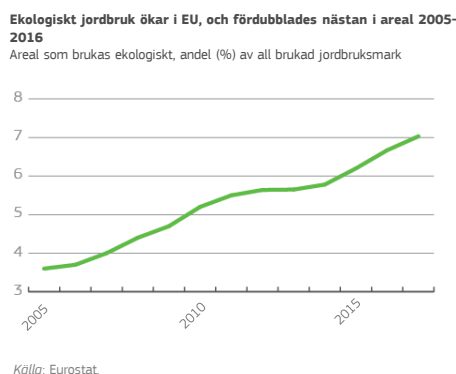
⁴² COM(2018) 340 final.

⁴³ Business and Sustainable Development Commission, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januari 2017.

⁴⁴ Business and Sustainable Development Commission, "Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission", januari 2017.

⁴⁵ FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO), "Green jobs", <http://www.fao.org/rural-employment/work-areas/green-jobs/en/>.

tonvikt på miljöskydd och djurskydd, har ökat stadigt i alla EU-länder sedan 2005 och förväntas fortsätta att öka⁴⁶.

I egenskap av världens största exportör och importör av jordbruksprodukter och livsmedel⁴⁷ är EU väl positionerat att dra nytta av denna ekonomiska möjlighet och bli världsledande inom hållbara livsmedel. För att nå dit behöver vi en heltäckande strategi och verkliga förändringar av vårt sätt att producera, bearbeta, konsumera och distribuera livsmedel genom att påskynda omställningen till ett **hållbart livsmedelssystem** som bygger på den cirkulära ekonomins principer där produktion av innovativa, sunda, miljövänliga, djurvänliga, säkra och näringsrika livsmedel är ett av våra viktigaste varumärken.

Kommissionen har föreslagit en moderniserad gemensam jordbrukspolitik där medlemsstaternas nationella planer behöver återspegla de starka hållbarhetsprinciper som byggs in i jordbrukspolitiken. Den gemensamma fiskeripolitiken har lett till ett betydligt hållbarare fiske i EU. Den gemensamma fiskeripolitiken måste emellertid också genomföras korrekt, vilket inbegriper hållbar förvaltning av alla fiskbestånd och utveckling av ett hållbart vattenbruk.

Stöd för omställningen till hållbart jordbruk genom en moderniserad jordbrukspolitik

Nästa omgång av den gemensamma jordbrukspolitiken (2021–2027)⁴⁸ fortsätter att säkerställa tillgången till livsmedel av hög kvalitet och stödja den unika europeiska jordbruksmodellen, men med ökat fokus på miljö och klimat, stöd till den fortsatta omställningen till ett mer hållbart jordbruk och utveckling av livskraftiga landsbygdsområden.

⁴⁶ Eurostat, "Hållbar utveckling i Europeiska unionen – övervakningsrapport om framstegen med att uppnå målen för hållbar utveckling i ett EU-sammanhang", 2018.

⁴⁷ Europeiska kommissionen, "Monitoring Agri-trade Policy, MAP 2018-1, Agri-food trade in 2017: another record year for EU agri-food trade".

⁴⁸ <https://ec.europa.eu/commission/publications/natural-resources-and-environment>

Nya krav är bl.a. bevarande av kolrika jordar genom skydd av våtmarker och torvmossar, obligatorisk förvaltning av näringsämnen för att förbättra vattenkvaliteten och minska halterna av ammoniak och kväveoxider samt växelbruk i stället för diversifiering av grödor. Alla jordbrukare som får jordbruksstöd måste följa dessa grundläggande normer.

Varje medlemsstat ska utveckla miljösystem för att stödja eller ge jordbrukarna incitament att använda metoder som är gynnsamma för klimatet och miljön och som går utöver de tvingande kraven. Dessutom får jordbrukarna möjlighet att ytterligare bidra till ökad hållbarhet genom ytterligare stöd i olika frivilliga system.

I detta sammanhang är det viktigt att genomdriva en mer återhållsam användning av antimikrobiella medel för att minska risken för ytterligare antimikrobiell resistens hos djur och människor⁴⁹, genomföra EU:s handlingsplan mot livsmedelssvinn, öka fokus på djurskyddskraven, verka för hållbar användning av bekämpningsmedel och ta vara på biologiskt avfall, restprodukter och biprodukter som värdefulla resurser. Att skapa insyn i värdekedjorna och ge incitament till tillverkare och butiker att erbjuda och konsumenterna att välja hållbara livsmedel och hälsosam kost kan uppmuntras genom lämpliga och innovativa åtgärder, bl.a. bättre utbildning och konsumentinformation för möjliggöra verkliga, sunda valmöjligheter till överkomliga priser. Att gå över till en mer hållbar konsumtion av animaliska produkter skulle dessutom innebära betydande fördelar för konsumenternas hälsa och för miljön⁵⁰.

3.1.3 Framtidssäkra energikällor, byggnader och transporter

Ren energi är nyckeln till en hållbar framtid. Vi behöver producera, lagra och konsumera energi på ett hållbart sätt för att minska vår miljöpåverkan och skydda hälsan för alla i EU.

EU är redan en av de mest koldioxideffektiva ekonomierna i världen. Förnybar energi är en naturlig del av EU:s energimix, och mer än hälften av EU:s elförsörjning är klimatneutral. Energieffektivitetsåtgärder, t.ex. energimärkning, har minskat energiförbrukningen under senare tid⁵¹. När konsumenter köper hushållsapparater väljer de allt oftare energieffektiva alternativ. Det finns nästan 1,5 miljoner jobb inom förnybar energi och energieffektivitet i EU.

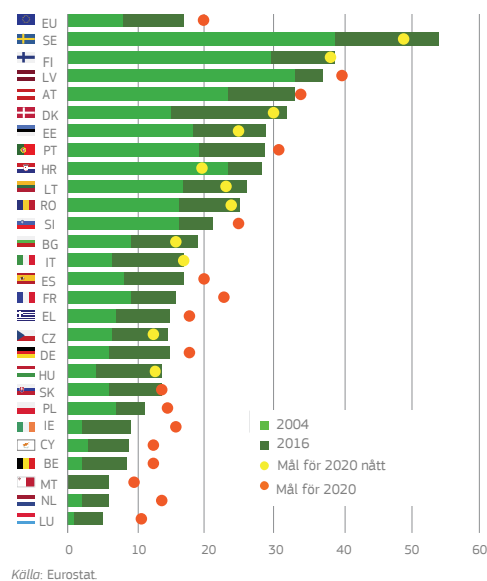
⁴⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:52017DC0339&rid=1>

⁵⁰ Djupgående analys till stöd för kommissionens meddelande COM (2018) 773 *En ren jord åt alla En europeisk strategisk långsiktig vision för en stark, modern, konkurrenskraftig och klimatneutral ekonomi*.

Köttproduktionen är en av de verksamheter som kräver mest mark per producerad joule. Omställningen och den minskade köttkonsumtionen kommer att frigöra mark.

⁵¹ Kylskåp har blivit betydligt energisnålare de senaste tio åren (det gäller även tvättmaskiner, diskmaskiner och tv-apparater, för att ta några exempel). Det innebär också att människor köper effektivare produkter. Tio-i-topplista baserad på uppgifter från GfK. Finns på: topten.eu

Förnybar energi stod 2016 för 17 % av den energi som förbrukas i EU, och målet för 2020 på 20 % är på väg att uppnås
Andel (%) av slutlig energianvändning (brutto)

Med energiunionen har kommissionen infört en av de mest heltäckande politiska ramarna för energiomställning och ekonomisk modernisering, där klimat, energi, transport, forskning och andra politikområden förenas. I enlighet med energiunionsförordningen gör EU:s mål på minst 32 % förnybar energi av den totala energiförbrukningen och minst 32,5 % energieffektivitet 2030 det möjligt för oss att gå längre än våra åtaganden enligt Parisavtalet och minska växthusgasutsläppen med åtminstone 40 % fram till 2030, jämfört med utsläppen 1990.

Ren energi är ett tillfälle för jobb och tillväxt

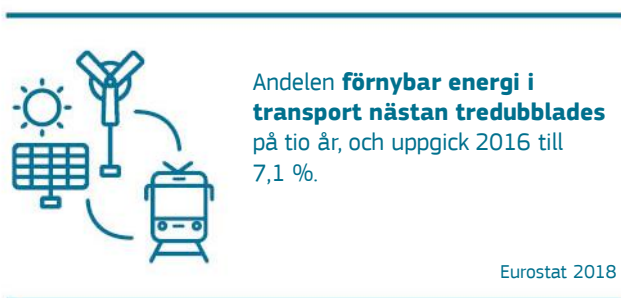
Mellan 2008 och 2014 ökade antalet arbetstillfällen inom förnybar energi med 70 %. Potentialen finns att skapa ytterligare 900 000 arbetstillfällen fram till 2030, förutsatt att offentliga och privata investeringar sätts in. Så mycket som 400 000 lokala arbetstillfällen kan dessutom skapas i energieffektivitetssektorn.

Efter 2030 krävs det mer för att följa Parisavtalets anda och bokstav och ta vara på energiomställningens hela ekonomiska potential. EU kan avsevärt sänka sitt kostsamma beroende av fossila bränslen, sänka sin räkning för importerade fossila bränslen på cirka 260 miljarder euro, öka sin självständighet på energiområdet och bidra till en rättvisare energimarknad. Det är mycket viktigt att fortsätta att knyta samman energimarknaden genom att bygga ut de sammankopplingar som saknas och underlätta gränsöverskridande energihandel. Omställningen till ren energi kan även stödjas av vindkraft till havs och havsenergi. Som ledande inom detta område bör EU bevara sitt försprång.

Eftersom **byggnader** i dag står för cirka 40 % av energiförbrukningen är det nödvändigt att främja energisnålare byggnader genom renovering och modernisering. Detta har redan börjat. T.ex. står den del av miljöindustrin som särskilt sysslar med renovering av byggnader för över 3,4 miljoner arbetstillfällen i EU. Att minska byggnadernas energiförbrukning kräver ökad användning av effektiv och ren elektrisk uppvärmning men även smartare byggnader och apparater och bättre isoleringsmaterial som helt följer principerna för cirkulär ekonomi. Energieffektivitetsdirektivet och direktivet om byggnaders energiprestanda ska höja livskvaliteten genom att göra husen bättre isolerade och ventilerade och alltså bättre att bo i,

och byggnadsbeståndet ska vara fossilfritt 2050. Sådana åtgärder leder till billigare boende och mer pengar i plånboken. Det måste dock finnas sätt att hjälpa människorna att över huvud taget göra denna omställning.

En annan viktig drivkraft för omställningen till en ren, resurseffektiv och koldioxidneutral framtid är **transportsektorn**, som omfattar rörlighet i städer, transeuropeiska nät, vägtransporter, sjöfart och luftfart. Transport- och rörlighetstjänsterna sysselsätter omkring 11 miljoner människor, och efterfrågan på rörlighet är i dag hög. Men dagens transporter orsakar luftföroreningar, buller, trängsel och trafikolyckor. Sektorn står redan nu för nästan en fjärdedel av EU:s växthusgasutsläpp, och utsläppen ökar. I handlingsplanen för utsläppssnål rörlighet, som kommissionen lade fram 2016, och de förslag inom paketet ”Europa på väg” som följde, finns flera åtgärder för att göra transportsystemet mer hållbart. Åtgärderna är inriktade på att minska utsläppen av växthusgaser och sända en signal till EU:s företag att investera i rena transporter. Även detta kommer att bidra till sysselsättning och tillväxt. Vi måste prioritera rena och billiga alternativ, med målet att endast ha utsläppsfria fordon på vägarna i EU och ta vara på digital teknik för att bidra till att minska bränsleförbrukningen. Även EU:s satellitnavigeringssystem kan bidra till att minska utsläppen, t.ex. inom luftfart och vägtransporter.

Städerna ligger långt framme när det gäller omställningen till hållbar rörlighet. Genom hållbar stadsplanering, där fysisk planering och kartläggning av efterfrågan på rörlighet och infrastruktur ingår, har städerna en viktig roll att spela. Städerna bör också få hjälp att använda digitalisering, automatisering och andra innovativa lösningar och bör verka för aktiva och delade transporter, såsom gång, cykling, samåkning och bilpooler.

Dessutom är det viktigt att titta på fordonskonstruktion, uttjänta fordon och transportinfrastruktur för att se till att möjligheterna med omställningen till den cirkulära ekonomin tillvaratas maximalt. Uttjänta fordon innehåller många värdefulla material. EU:s regler om uttjänta fordon ålägger tillverkarna att konstruera och tillverka nya fordon utan farliga ämnen, på ett sätt som gör det enkelt att återanvända och återvinna materialen i ett gammalt fordon i nya produkter.

Men mer kan och bör göras, t.ex. använda återvunnet material i fordon och transportinfrastruktur och satsa på effektivare återvinning. Till exempel kan ökad insamling och återvinning av bilbatterier i EU minska beroendet av importerade material och bidra till att hålla kvar värdet av de återvunna materialen i EU:s ekonomi. Ytterligare incitament, både juridiska och ekonomiska, blir viktiga för att man ska kunna dra full nytta av den cirkulära ekonomins potential inom transportsektorn.

3.1.4 En socialt rättvis övergång

Solidaritet och välbefinnande är både goda ting i sig själva och utgör dessutom grunden för våra fria, demokratiska samhällen. Omställningen till ekologiskt hållbar ekonomisk tillväxt och

konkurrenskraft kan endast bli framgångsrik om den också är inkluderande. Hållbarhetsomställningen handlar därför också om att **främja sociala rättigheter och välbefinnande** för alla och på så sätt bidra till social sammanhållning i medlemsstaterna och i EU som helhet.

Omställningen till ett hållbart samhälle kan få mycket positiva spridningseffekter för det sociala välbefinnandet. Förutom att lägga grunden för anständiga jobb får den också betydande hälsofördelar. Det är allmänt känt att god hälsa är något som är nära kopplat till hur det står till i naturmiljön. Skadeverkningarna av luft- och vattenföroreningar är ett bra exempel på det. Hållbara livsmedelssystem kan förse alla med näringsrika livsmedel av hög kvalitet.

EU-lagstiftningen om kemikalier har avsevärt bidragit till ett starkt skydd för människors hälsa. De senaste fyra årtiondena har människornas och miljöns exponering för farliga ämnen minskat dramatiskt. EU-lagstiftningen har också bidragit till att minska exponering för vissa cancerframkallande ämnen på arbetsplatsen och lett till att 1 miljon nya cancerfall kunnat förebyggas i EU de senaste 20 åren.

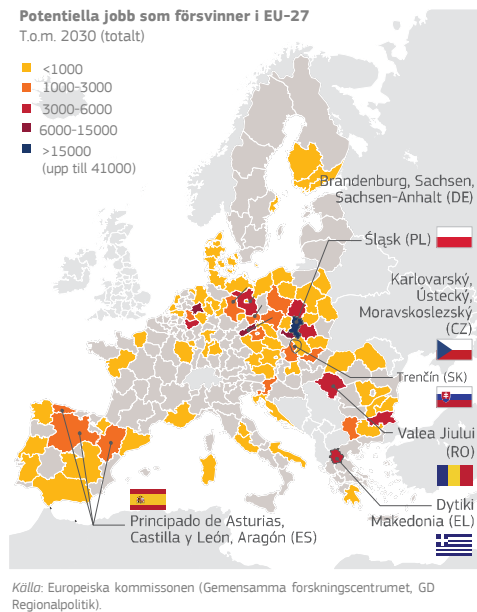
Att skapa synergieffekter och modernisera vår ekonomi innebär ibland också svåra avvägningar. Under omställningen till en hållbar ekonomi kommer nya arbetstillfällen att skapas, samtidigt som traditionella yrken kan försvinna eller omvandlas på grund av bl.a. digitalisering och automatisering, vilket kan leda till tillfällig friktion på arbetsmarknaden. När det gäller arbetsmarknaden är det exempelvis än så länge oklart exakt vilka konsekvenser artificiell intelligens kommer att få.

Trots att många hushåll har svårt att få ekonomin att gå ihop, inser allmänheten alltmer att vi måste ändra hur vi producerar och konsumerar. De här utmaningarna drabbar dock medel- och låginkomsttagarna relativt sett hårdare, och dessutom kan kostnaderna för att uppgradera exempelvis hus, bilar eller kompetens innebära en större börda för dem.

Omställningen får följder för anställda i de företag som påverkas, ibland för hela regioner. En grundläggande princip för att möjliggöra omställningen är att ingen får hamna på efterkälken. Vi kan helt enkelt inte lyckas med omställningen till ett hållbart samhälle på bekostnad av grupper av personer, samhällen, branscher eller regioner. Alla medlemmar i samhället måste garanteras lika möjligheter att bidra till en hållbar framtid i EU och bör gynnas av omställningen. Vi måste särskilt ge kvinnor möjlighet att ta sig in på arbetsmarknaden och eftersträva ekonomiskt oberoende.

För att lyckas få in vårt samhälle på en hållbar väg måste vi se till att vi för en politik som hjälper alla i EU att göra denna förändring, bl.a. genom att ge dem rätt kompetens. Exempelvis lanserade kommissionen initiativet för kolregioner i omställning, som bidrar till strategier och projekt för hållbar social, ekonomisk och teknisk omställning i vissa regioner i EU, och som kommer att utökas till kolintensiva regioner. Sådana initiativ i ett tidigt skede som går omställningen i förväg bör förstärkas och tjäna som förebild i andra sektorer där omställningar krävs. Bilbranschen och vissa delar av livsmedelsbranschen är några exempel.

EU planerar i god tid för omställningen i kolregionerna

En socialt inkluderande och rättvis omställning är också avgörande för att allmänheten ska acceptera de åtgärder som krävs och för att omställningen ska bli framgångsrik för alla. Det förutsätter ett högre, mer rättvist deltagande på arbetsmarknaden, där tonvikten läggs på arbetets kvalitet och arbetsförhållanden. Det är också viktigt att minoriteters rättigheter skyddas.

I detta sammanhang kan ordnad och laglig migration skapa möjligheter för ekonomin i EU, bl.a. genom att motverka de demografiska förändringarna, både i migranternas ursprungsländer och destinationsländer. Integration och full delaktighet i samhället – kulturellt, socialt och ekonomiskt – för alla migranter som lagligen uppehåller sig i EU är ett gemensamt ansvar och avgörande för den sociala sammanhållningen⁵².

Hållbarhetsomställningen förutsätter också investeringar i effektiva och heltäckande system för social trygghet, inklusive tjänster av god kvalitet som utbildning, livslångt lärande, barnomsorg, fritidsverksamhet, hälso- och sjukvård och långvarig vård och omsorg, eftersom det är avgörande för att skapa lika möjligheter för alla och främja ekonomisk och social konvergens. Särskilt hälso- och sjukvårdssystemen måste förändras så att de är lätt tillgängliga för alla till rimliga priser, ger lätt tillgång till läkemedel, är mer patientcentrerade och starkt inriktade på att främja hälsa och förebygga sjukdomar. De bör också ha mer och bättre planering och prognoser för vårdpersonal och bredare användning av kostnadseffektiv digital teknik⁵³.

Sociala investeringar måste därför vara högt prioriterade för EU och medlemsstaterna. Diskussionsunderlaget om EU:s sociala dimension⁵⁴ är en viktig hållpunkt, där man i detalj redovisar hur våra sociala modeller kan anpassas till de utmaningar vi står inför. Den viktigaste ramen för EU framöver är den europeiska pelaren för sociala rättigheter, som EU-institutionerna tillkännagav i november 2017. Pelaren är tänkt att fungera som vägledning för

⁵² COM(2016) 377.

⁵³ Vi spenderade 2017 upp till 9,6 % av EU:s BNP på hälso- och sjukvård, så det är allt viktigare att vårbudgeten används effektivt och slöseri motverkas.

⁵⁴ COM(2017) 206, Diskussionsunderlag om EU:s sociala dimension, 26 april 2017.

en förnyad process för att förbättra levnads- och arbetsförhållandena. Pelaren innehåller viktiga principer och rättigheter i fråga om anställningar och socialpolitik. Vi måste nu fokusera på att genomföra pelaren. Framöver måste vi också se till att pelaren genomförs så att den bidrar till att rusta människorna med rätt kompetens för rätt arbeten som är inriktade på den gröna ekonomiska omställningen.

Omställningen till hållbarhet kommer också att behöva fortsätta att hjälpa medlemsstaterna och regionerna konvergera uppåt, samtidigt som man undviker att förvärpa de regionala orättvisorna och klyftorna i EU inom och mellan stads- och landsbygdsområden.

Även om 75 % av territoriet i EU är landsbygd, bor över två tredjedelar av EU:s befolkning i städer. De står för upp till 85 % av EU:s BNP och 60–80 % av energianvändningen, och måste ofta lösa problem som trängsel i trafiken, bostadsbrist, luftföroreningar och åldrande infrastruktur⁵⁵. Att genomföra och utveckla EU:s stadsagenda bör förbli prioriterat, och synergieffekter med annan politik och andra instrument bör intensifieras.

Landsbygden är även den viktigaste leverantören av livsmedel, energi och material, och har därför avgörande betydelse för omställningen till ett hållbart samhälle. Bioekonomin är ett exempel som kan lämna ett stort bidrag till omställningen till en koldioxidsnål ekonomi och samtidigt skapa arbetstillfällen på landsbygden. Hållbar turism och hållbara livsmedelssystem är andra bra exempel på ekonomiska möjligheter på landsbygden, som rör skydd och främjande av kulturarvet och naturen.

Enbart EU-åtgärder, som sammanhållningspolitik, landsbygdsutveckling och EU:s åtgärder för smarta byar, räcker inte: alla aktörer, även nationella och regionala, behöver dra sitt strå till stacken för att påskynda omställningen till ett hållbart samhälle och tillämpa lagstiftning och använda andra metoder för att stärka landsbygden och värna om lika levnadsvillkor.

3.2 Övergripande faktorer som möjliggör omställningen till hållbarhet

3.2.1 Utbildning, vetenskap, teknik, forskning, innovation och digitalisering

Utbildning, vetenskap, teknik, forskning och innovation är förutsättningar för att uppnå en hållbar ekonomi i EU som uppfyller hållbarhetsmålen⁵⁶. Vi måste fortsätta att öka medvetenheten, utvidga våra kunskaper och höja vår kompetens. Vi bör investera mer på dessa områden, och anpassa dem till hållbarhetsmålen.

Utbildning och livslångt lärande behövs för att skapa en hållbarhetskultur. EU:s ledare har enats om verka för att ett europeiskt utbildningsområde ska ha införts 2025 för att ta vara på potentialen i utbildning och kultur som en drivkraft för nya jobb, ekonomisk tillväxt och social rättvisa. Utbildning är både ett viktigt mål i sig och en ovärderlig hjälp för att uppnå en hållbar utveckling. Att förbättra lika tillgång till inkluderande utbildning av hög kvalitet under alla livets skeden, från förskola till högre utbildning och vuxenutbildning, måste därför prioriteras. Utbildningsanstalter på alla nivåer bör uppmuntras att låta hållbarhetsmålen bli vägledande för deras verksamhet och få stöd att inte bara lära ut utan även aktivt praktisera hållbarhetskompentens. Reformen och modernisering av utbildningssystemen, t.ex. gröna skolor och gröna universitet och ny kompetens för den digitala ekonomin, bör också sättas upp på dagordningen.

⁵⁵ FN:s hållbarhetsmål 11: Göra städer och samhällen inkluderande, trygga, resilianta och hållbara. Finns på <https://www.un.org/sustainabledevelopment/cities/>.

⁵⁶ ”The Role of Science, Technology and Innovation Policies to Foster the Implementation of the Sustainable Development Goals”, rapport från expertgruppen för uppföljning av Rio+20 och hållbarhetsmålen.

Förbättring av IKT-kunskaperna och den grundläggande digitala kompetensen, enligt EU:s handlingsplan för digital utbildning⁵⁷, och artificiell intelligens⁵⁸ bör vara prioriterade frågor framöver. Att ta vara på den digitala omvandlingen för att uppfylla hållbarhetsmålen måste självklart prioriteras. EU är fast beslutet att utveckla sin kapacitet och sitt kunnande inom viktig digital teknik, t.ex. konnektivitet, sakernas internet, it-säkerhet, blockkedjor och högpresterande datorsystem, och samtidigt ta hänsyn till den digitala infrastrukturens potentiella negativa externa effekter.

Artificiell intelligens är ett område där EU ligger bakom Kina och USA⁵⁹. EU måste komma ikapp snabbt för att kunna dra ekonomiska fördelar och samtidigt ta ledningen när det gäller att forma de nödvändiga nya etiska regler som bör åtfölja denna nya teknik. På så sätt kan EU se till att artificiell intelligens blir en nettofördel för människors liv och arbete. Genom att kunna behandla stora datamängder omedelbart har artificiell intelligens potential att öka produktiviteten stort på många områden, t.ex. hälso- och sjukvård, energi, jordbruk, utbildning och miljöskydd. I jordbruket använder t.ex. forskare redan i dag artificiell intelligens och stordata för att förutsäga avkastningen flera månader före skörd, vilket kan hjälpa jordbrukarna att öka produktiviteten, fatta välgrundade beslut om sådd och i förlängningen skapa en tryggare livsmedelsförsörjning⁶⁰.

Forskning och innovation är viktiga förändringsfaktorer. De är verktyg för att analysera förändringarnas inverkan och medel för att se till omställningar leder till en ökning av vårt välbefinnande. De låter oss också spara pengar. Ökade investeringar i innovation och teknisk utveckling i dag hjälper oss på längre sikt att sänka kostnaderna för att nå våra långsiktiga politiska mål, t.ex. i fråga om klimat och miljö. EU har intelligensen, kompetensen och kreativiteten. Genom att bygga vidare på den styrka som mängden forskare och innovatörer utgör, är EU starkt positionerat att ta ledningen i utvecklingen och sätta in banbrytande lösningar för grön tillväxt för alla som fungerar både i EU och i övriga världen.

För att ta vara på denna potential måste dock EU:s medlemsstater öka sina forskningsanslag. EU har enats om att senast 2020 bör 3 % av EU-ländernas BNP investeras i forskning, utveckling och innovation, men vi är fortfarande långt från att nå detta mål.

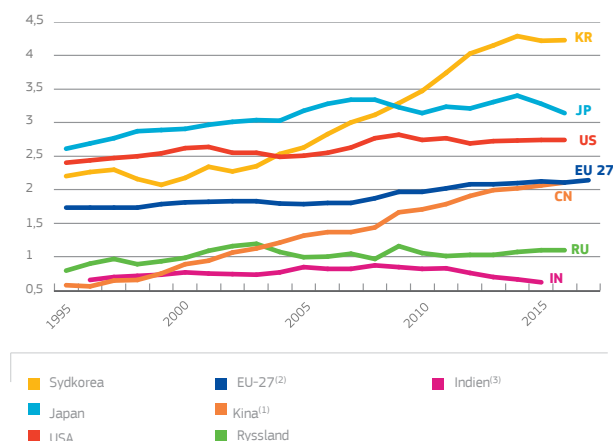
⁵⁷ COM(2018) 22 final.

⁵⁸ I november 2018 startade kommissionen AI Watch för att bevaka AI-utvecklingen i EU och omvärlden och tillhandahålla en kunskapsgrund för ytterligare åtgärder.

⁵⁹ Europeiska kommissionen, "USA-China-EU plans for AI: where do we stand?", januari 2018. Finns på https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/dem/monitor/sites/default/files/DTM_AI%20USA-China-EU%20plans%20for%20AI%20v5.pdf.

⁶⁰ Jiaxuan You, Xiaocheng Li, Melvin Low, David B. Lobell, Stefano Ermon, "Sustainability and Artificial Intelligence Lab, Combining Remote Sensing Data and Machine Learning to Predict Crop Yield". Finns på <http://sustain.stanford.edu/crop-yield-analysis>.

Kina satsar på FoU i en takt som slår både EU och USA
FoU-intensitet (totala FoU-medel som andel (%) av BNP), 1995-2017

Källa: GD Forskning och Innovation – Enheten för reformer och ekonomiskt genomslag – landsöversikter; Data: Eurostat, OECD, Unesco.
Anm.: (1) Kina omfattar inte Hongkong. (2) EU-27: Storbritannien ingår inte. (3) Indien: uppgift saknas för 2012, 2013 och 2014. Uppgifterna har extrapolerats av GD Forskning och innovation.

På EU-nivå uppmuntrar ramprogrammen för forskning och innovation hållbar konkurrenskraft och tillväxt och hållbara investeringar. För att påskynda omställningen till ett hållbart samhälle måste forskning och innovation kompletteras med en strategisk inställning till investeringar så att innovativa lösningar kan komma ut på marknaden, eftersom de ofta kräver kapitalintensiva och riskfyllda investeringar. Instrument som Europeiska fonden för strategiska investeringar har inrättats för att bidra till att minska riskerna med sådana investeringar och därmed göra dem mer attraktiva för privata aktörer. Det nyligen föreslagna Europeiska innovationsrådet skulle kunna bidra genom att hjälpa innovatörer, uppstarts företag, småföretag och forskare i toppklass att lyckas med riskabla innovationsprojekt, expandera internationellt och dra nytta av intellektuell korsbefruktnings.

EU och medlemsstaterna kan dels fokusera på att finansiera banbrytande och disruptiv teknik och innovativa företag som har potential att bli marknadsledare i EU och i världen inom omställningen till hållbarhet, dels satsa på att dessa innovationer sprids effektivt och snabbt. Särskild uppmärksamhet bör ägnas hållbara och innovativa jordbruks- och livsmedelssystem, ren teknik, människors och djurs hälsa, ekosystemlösningar samt resurseffektiva produkter och produktionsmetoder. Det behövs också en stödjande rättslig ram för att stimulera ett effektivt utnyttjande av innovation för hållbar utveckling.

EU och medlemsstaterna kommer också att behöva främja starkare kopplingar mellan forskare och näringsliv. EU:s forsknings-, utvecklings- och innovationsnav och företagskuvöser är viktiga för att stödja hållbar utveckling, så att forskare och näringsliv kan mötas, utbyta bästa praxis och stimuleras att vara innovativa. Storföretagen kan visserligen driva sin egen forskning internt, men det kan ofta inte små och medelstora företag. Starkare och mer direkta kontakter med forskarvärlden kan överbrygga denna klyfta.

Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT), med 40 innovationsnav i hela EU, samlar kunskapstriangelns tre sidor: utbildning, forskning och näringsliv. Flera **kunskaps- och innovationsgrupper** (KI-grupper) har startats och fler är på väg. KI-grupperna kan **hantera stora samhällsutmaningar i EU med anknytning till hållbarhetsmålen**, t.ex. klimat, energi, livsmedel, hälsa, råvaror, digital teknik, rörlighet i städer och avancerad

tillverkning. Över 1 200 partner från näringsliv, forskning och utbildning angriper dessa utmaningar gemensamt.

3.2.2 Finansiering, prissättning, beskattning och konkurrens

Kostnaderna för att inte göra någonting alls är enorma på medellång och lång sikt. Samtidigt innebär omställningen till hållbarhet stora investeringar på kort sikt och en genomgripande förändring av finanssystemet. Att uppnå hållbarhetsmålen beräknas kosta omkring 4,5–6 biljoner euro globalt⁶¹. Omkring 180 miljarder euro i ytterligare investeringar behövs för att uppnå EU:s mål för 2030 som man enades om i Paris, däribland en minskning av växthusgasutsläppen med 40 %. Offentliga medel måste styras bättre och smartare till att bidra till hållbarhetsmålen, men vi kan inte tillgodose våra behov utan att den privata sektorn också ställer om till en hållbar ekonomi. Att få fram finansiering för omställningen måste kombineras med att man fasar ut finansieringen av projekt som motverkar målet om grön ekonomisk tillväxt för alla.

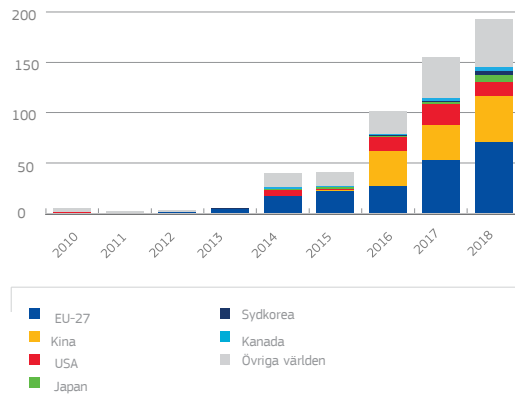
Syftet med investeringsplanen för Europa är att mobilisera privat finansiering för det allmännas bästa. Planen inleddes 2015 och dess finansieringsdel, Europeiska fonden för strategiska investeringar, har hittills mobiliserat 370 miljarder euro i totala investeringar på viktiga områden som är nödvändiga för moderniseringen av EU:s ekonomi. Det är bl.a. fråga om förnybar energi, energieffektivitet, forskning, utveckling och innovation samt social infrastruktur, som subventionerade eller billiga bostäder. För nästa budgetram 2021–2027 föreslår kommissionen att anslagen till den sociala sektorn ska fördubblas, bl.a. för socialt företagande, och att endast hållbar infrastruktur ska finansieras. Europeiska investeringsbanksgruppen är redan nu världens största multilaterala givare av klimatfinansiering, och avsätter minst 25 % av sina investeringar till begränsning av och anpassning till klimatförändringar.

Kommissionen har, på grundval av rekommendationer från en expertgrupp på hög nivå, lagt fram en färdplan för att stärka finansieringens betydelse för att uppnå en välfungerande ekonomi som ger resultat i fråga om miljömässiga och sociala mål. Handlingsplanen för hållbar finansiering⁶² och de lagstiftningsförslag som åtföljer den ska hjälpa investerarna att fatta välgrundade investeringsbeslut på grundval av tydliga kriterier för vad som är en hållbar investering. Det torde underlätta snabbare och större investeringar i hållbara projekt i och utanför EU, och ge investerarna incitament att avveckla investeringar som inte är hållbara.

⁶¹ Förenta nationernas konferens för handel och utveckling Finns på <http://www.eurasia.undp.org/content/rbec/en/home/blog/2017/7/12/What-kind-of-blender-do-we-need-to-finance-the-SDGs.html>.

⁶² https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en

Gröna obligationer ökar men är fortfarande marginella på världsmarknaden (omkring 1 %)
Gröna obligationer emitterade per år och land

Källa: Världsbanken, Bloomberg.

Ytterligare uppmärksamhet bör ägnas åt att ansluta hållbar finansiering till den reala ekonomin, så att investerarnas ökade efterfrågan på hållbara produkter och tjänster motsvaras av ett ökat utbud. Effektiv prissättning av externa kostnader blir avgörande i detta avseende. Mer ansträngningar bör också göras för att informera EU-medborgarna om finanssystemet, så att de blir mer medvetna om verksamheten i de företag de finansierar och vet hur de ska ställa fondförvaltarna till svars om deras pengar inte förvaltas på ett hållbart sätt.

EU leder en genomgripande omställning av finanssystemet i riktning mot hållbarhet:

- ✓ **Tala i gemensamma termer:** ett enhetligt klassificeringssystem i EU ("taxonomi") definierar vilka ekonomiska verksamheter som är hållbara och visar de områden där hållbara investeringar får störst genomslag.
- ✓ **Minskad risk för grönmålning:** skapa krav och märkningar för gröna finansprodukter, så att investerarna enkelt kan se vilka investeringar som uppfyller kraven på att vara gröna eller koldioxidsnåla.
- ✓ **Hållbarhet i investeringsrådgivning:** krav på försäkrings- och värdepappersföretag att informera sina kunder på grundval av deras preferenser i fråga om hållbarhet.
- ✓ **Utveckla riktmärken för hållbarhet och se till att de är tydliga.**
- ✓ **Klargöra institutionella investerares och kapitalförvaltares skyldigheter:** se till att de beaktar hållbarheten i sina investeringsbeslut och stärka kraven på att informera.
- ✓ **Öppnare bolagsredovisning:** uppdaterade riktlinjer för redovisning av icke-finansiell information.
- ✓ **Hållbarhet i tillsynskrav:** ta med en kompletterande grön faktor när det är motiverat av riskhänsyn, för att säkerställa den finansiella stabiliteten.

För att skydda myndigheternas ekonomiska kapacitet att investera i hållbarhetsomställningen krävs också åtgärder för hållbara finanspolitiska reformer på alla nivåer. Vi bör skärpa kampen mot skatteundandragande och bolagsskatteflykt. Gränsöverskridande samarbete behövs för åtgärda de skatteparadis som undergräver skattebasen i både EU och utvecklingsländerna.

Mer grundläggande bör EU:s skattesystem och prissättning utformas för att återspegla verkliga kostnader, lösa våra allvarligaste sociala och miljömässiga problem och leda till beteendeförändringar i hela ekonomin. Hållbar konkurrens är beroende av priser som återspeglar de verkliga kostnaderna för produktion och användning, med andra ord att externa kostnader internaliseras⁶³.

Tillsynsmyndigheter, företagsledare och det civila samhället måste samarbeta för lika spelregler som är förenliga med hållbarhetsmålen och stimulerar en utveckling som leder till att hållbara produkter och tjänster blir det billigaste alternativet.

Det bör inbegripa ändringar av de offentliga finanserna, så att medlemsstaterna minskar skatterna på arbete och höjer skatterna på kapital, föroreningar, underprissatta resurser och andra externa miljöeffekter⁶⁴. Principerna om att ”användaren betalar” och ”förorenaren betalar” måste tillämpas för att förebygga och åtgärda miljöförstöring, och för att undvika att bördan läggs på skattebetalarna. Intäkterna från skatter på arbete är för närvarande åtta gånger högre än intäkterna från miljöskatter i EU, och under årens lopp har endast ett begränsat antal EU-länder minskat sin andel skatter på arbete och ökat andelen miljöskatter.

94%

Nästan alla i EU håller med om att stora förorenare har huvudansvaret för att gottgöra den skada de orsakar.

Eurobarometer 2017, miljöattityder

Transporternas externa kostnader i EU är betydande

Kommissionen har beställt en studie om internaliseringen av externa kostnader för alla transportslag, som täcker trängsel, olyckor, koldioxidutsläpp, buller, luftföroreningar och skador på livsmiljöer, och jämför kostnaderna med de kostnader som användarna betalar. Syftet är att bedöma i vilken utsträckning principerna om att ”användaren betalar” och ”förorenaren betalar” tillämpas i EU, och kartlägga alternativ för ytterligare internalisering av negativa externa effekter. Enligt preliminära resultat uppgår de externa kostnaderna i transportsektorn i EU-länderna uppskattningsvis till totalt 1 000 miljarder euro per år, eller nästan 7 % av BNP. Resultaten av denna studie, som ska bli färdig i mitten av 2019, blir ett viktigt underlag för kommande debatter om EU:s framtida transportpolitik.

Vi måste också se till att omställningen blir socialt rättvis, att kostnaderna för omställningen fördelas rättvist mellan skattebetalarna och att alla betalar sin skäliga del. Det nödvändiga skatteomläggningen och avskaffandet av kontraproduktiva ekonomiska stimulanser, t.ex. subventioner av fossila bränslen, kan få regressiva effekter och drabba de fattiga hårdare. De politiska beslutsfattarna måste därför sätta in alla till buds stående medel under omställningen,

⁶³ Business and Sustainable Development Commission, ”Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission”, januari 2017.

⁶⁴ Business and Sustainable Development Commission, ”Better Business Better World, The report of the Business & Sustainable Development Commission”, januari 2017.

t.ex. aktiva arbetsmarknadsåtgärder och utbildning, i kombination med åtgärder för att göra skattesystemen och skattemixen mer progressiva och värna om de mest utsatta grupperna⁶⁵.

Framöver kommer harmoniserade skatter på negativa sociala och miljömässiga externa effekter på EU:s inre marknad också att vara viktigt för att göra det möjligt för EU att ställa om till en mer effektiv och hållbar ekonomi och garantera lika villkor för företagen⁶⁶. Exempelvis motsäger i dag EU:s regler om energibeskattnings fortfarande EU:s miljö- och klimatmål⁶⁷, vilket inte gynnar uppfyllelsen av de överenskomna politiska målen. Att övergå från enhällighet i rådet, i enlighet med kommissionens meddelande *Mot ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik*⁶⁸, är en förutsättning för förändring.

Dessutom är konkurrenspolitiken en viktig del av de politiska insatserna och hållbarhetsomställningen. Konkurrenspolitiken bidrar till ekonomisk demokrati och jämlikhet. Den skapar förutsättningar för överkomliga priser, kvalitet och urval, och begränsar befäst ekonomisk makt som inte bygger på kvalitet. Erfarenheten⁶⁹ visar att konkurrenspolitiken gynnar fattigare hushåll relativt sett mer än rikare hushåll, och leder till en effektivare resursallokering och stimulerar innovation, särskilt vid forskningsfronten.

EU:s regler om statligt stöd, särskilt sedan de moderniserades de senaste åren, har lagts om i riktning mot hållbarhet. 94 % av det totala statliga stödet i EU inriktades på övergripande mål av gemensamt intresse, t.ex. miljöskydd, forskning, utveckling, innovation och regional utveckling. Av de totala utgifterna gick 54 % till stöd för miljö- och energihushållning⁷⁰.

3.2.3 Ansvarsfullt företagande, företagens sociala ansvar och nya affärsmodeller

Näringslivet har en viktig roll att spela i hållbarhetsomställningen. De senaste årtiondena har allt fler företag, både frivilligt och på uppmaning av myndigheterna, börjat betrakta miljömässigt och socialt ansvar som en central del av verksamheten. Ett växande antal företag ser hållbarhetsmålen som en viktig del av strategierna för konkurrenskraft och expansion. De har tagit till sig insikten att ansvarsfullt företagande kan leda till mer hållbara vinster och expansion, nya marknadsmöjligheter och långsiktigt värde för aktieägarna.

⁶⁵ Tax Policies in the European Union: 2018 Survey. Finns på

https://ec.europa.eu/taxation_customs/business/company-tax/tax-good-governance/european-semester/tax-policies-european-union-survey_en. I december 2018 drog kommissionen igång en studie av megatrender (klimatförändring, digitalisering, åldrande befolkning osv.) och deras inverkan på EU:s ekonomier, särskilt hållbarheten i EU:s skattesystem.

⁶⁶ COM(2019) 8 final.

⁶⁷ COM(2019) 8 final.

⁶⁸ COM(2019) 8 final.

⁶⁹ Dierx, Adriaan, Ilzkovitz, Pataracchia, Ratto, Thum-Thysen och Varga (2017), "Does EU competition policy support inclusive growth?", Journal of Competition Law & Economics, Vol. 13, No. 2.; OECD:s faktablad om hur konkurrenspolitiken påverkar makroekonomiska utfall (oktober 2014); Fabienne Ilzkovitz och Adriaan Dierx, "Ex-post economic evaluation of competition policy enforcement: A review of the literature", GD Konkurrens, juni 2015.

⁷⁰ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html

År 2017 tog **78 %** av världens ledande företag med företagens sociala ansvar i årsredovisningen.

KPMG:s rapport om företagens sociala ansvar 2017, "The Road Ahead"

Med tanke på leveranskedjornas ökande komplexitet och globalisering är det viktigt att främja stränga hållbarhetsnormer även i länder utanför EU. EU-företagens och konsumenternas metoder och konsumtions- och produktionsmönster bör inte indirekt bidra till kränkningar av de mänskliga rättigheterna eller miljöförstöring på andra håll i världen.

De senaste två åren har EU stärkt aktieägarnas⁷¹ och investerarnas⁷² rättigheter och hjälpt dem att bli medvetna om finansiella och andra aspekter av företagets resultat så att de bättre kan ställa företagen till svars. EU har också infört nya miljömässiga och sociala kriterier i sin lagstiftning om offentlig upphandling för att uppmuntra företagen att ta fram socialt ansvarsfulla varor och tjänster. EU har antagit en förordning om konfliktmineraler⁷³ för att se till att företagen i EU importerar vissa mineraler och metaller enbart från ansvarsfulla källor som inte använder tvångsarbete och inte utnyttjar vinsten för att finansiera krig. I detta avseende är den nyligen antagna handlingsplanen för hållbar finansiering också relevant eftersom den ger finanssystemet anslutning till fler hållbara projekt⁷⁴.

Det finns dock uppenbarligen utrymme att göra mer på alla nivåer. På EU-nivå kan man fastställa ett antal lämpliga åtgärder och konkreta sätt för hur mer hållbar verksamhet kan ge ytterligare resultat och stärka EU-företagens konkurrenskraft på detta område. Vi behöver överväga olika former av ytterligare incitament för företagen att integrera hållbarhetsmålen i verksamheten, bl.a. utforska potentialen i ny teknik och den cirkulära ekonomin. Både i sina interna och externa åtgärder behöver EU fortsätta att verka för internationellt överenskomna riktlinjer och principer om ansvarsfullt företagande, t.ex. FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. Detta är också viktigt för att säkerställa lika spelregler på världsmarknaden.

I framtiden kan delningsekonomin – där konsumenterna kan handla direkt med varandra – ge ett viktigt bidrag till hållbar tillväxt och framväxten av mer hållbara affärsmodeller, om den uppmuntras och utvecklas på ett ansvarsfullt sätt. Dagens lapptäcke av olika juridiska åtgärder i EU innebär dock osäkerhet för traditionella aktörer, nya tjänsteleverantörer och konsumenter, och bromsar delningsekonomin framväxt i EU och de nya och innovativa tjänster som hör till den.

⁷¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/828 av den 17 maj 2017 om ändring av direktiv 2007/36/EG vad gäller uppmuntrande av aktieägares långsiktiga engagemang (EUT L 132, 20.5.2017, s. 1).

⁷² Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/95/EU av den 22 oktober 2014 om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller vissa stora företags och koncerners tillhandahållande av icke-finansiell information och upplysningar om mångfaldspolicy (EUT L 330, 15.11.2014, s. 1).

⁷³ Förordning (EU) 2017/821 om konfliktmineraler (EUT L 130, 19.5.2017, s. 1).

⁷⁴ https://ec.europa.eu/info/publications/180524-proposal-sustainable-finance_en#investment. En mer heltäckande bild av EU:s senaste framsteg i fråga om företagens sociala ansvar/ansvarsfullt företagande samt företag och mänskliga rättigheter kommer att läggas fram i början av 2019 med anledning av EU:s industridagar.

Socialt företagande – som syftar till att lösa problem i lokalsamhället – kan spela en viktig roll för att möta hållbarhetens utmaningar och samtidigt främja tillväxt för alla och nya lokala jobb, delat välstånd och social inkludering. Dagens sociala företag tenderar att vara koncentrerade i särskilda nischer, särskilt lokala, och har svårt att expandera i övriga EU. Finansiering är fortfarande ett betydande problem, och därför anslår EU mer medel till sociala företag. Precis som för delningsekonomin kan även krångliga regler eller avsaknad av regler och lokala begränsningar vara i vägen. I Frankrike infördes till exempel en särskild rättslig ram 2014 som är anpassad till sektorns särdrag, och den gav nya impulser till dessa företag.

3.2.4 Öppen och regelbaserad handel

Öppen och regelbaserad handel är ett av de bästa verktygen för att öka vårt och våra partnerländers välstånd, vår levnadsstandard och vår planets och våra demokratiers hållbarhet. Om vi ska lyckas uppnå ett hållbart EU i en hållbar värld är det viktigt att vi utnyttjar våra multilaterala institutioner och bilaterala och multilaterala handelsavtal för att forma de globala standarderna.

Protektionism och en tanke om ”mitt land först” leder ofta till konflikter. Dessutom är de allvarliga hinder för att bygga en hållbar planet – ett typexempel på ett mål som förutsätter internationellt samarbete. Av flera skäl är det ett vitalt intresse för EU att kraftfullt stödja och upprätthålla det multilaterala systemet.

I samband med omställningen till ett hållbart samhälle måste vi samarbeta ännu mer aktivt med likasinnade partner för att förhandla fram progressiva nya regler som tar hänsyn till Agenda 2030. I agendan erkänns det regelbaserade multilaterala handelssystemets avgörande betydelse, med Världshandelsorganisationen (WTO) i centrum, för hållbarhetsmålen. EU:s pågående konstruktiva insatser för att modernisera Världshandelsorganisationen är därför av avgörande betydelse.

Om dagens stormakter drar sig ur internationella handelsavtal, öppnas möjligheter för EU. Vårt EU, med världens mest utvecklade inre marknad och nära en halv miljard konsumenter, kan gå in där andra går ur, och det har vi också gjort. Det leder också till handel på nya, mer hållbara premisser. Alla EU:s nya handels- och investeringsavtal innehåller nu ett kapitel om hållbar utveckling som värnar och främjar sociala och miljömässiga standarder. Det ekonomiska partnerskapsavtalet med Japan, som undertecknades i juli 2018, är det första avtal där åtagandena enligt Parisavtalet preciseras. I september 2018 kom EU och Kanada överens om att arbeta med handel och klimatförändringar inom ramen för det övergripande avtalet om ekonomi och handel (Ceta). I samband med moderniseringen av vårt associeringsavtal med Chile förhandlar EU om bestämmelser om jämställdhet.

Junckerkommissionen har antagit eller börjat tillämpa åtta handelsavtal med femton länder, däribland Kanada, Ukraina, Singapore, Vietnam, Japan och flera länder i Afrika och Stillehavsområdet⁷⁵. EU har nu 39 handelsavtal med 70 länder runt om i världen. Bestämmelserna om handel och hållbar utveckling har stått i centrum för EU:s frihandelsavtal sedan 2010.

Kommissionen har föreslagit 15 punkter för att förbättra genomförandet och tillämpningen av kapitlen om handel och hållbar utveckling i EU:s handelsavtal⁷⁶. Fokus ligger på stärkt

⁷⁵ Kamerun, Elfenbenskusten, Ghana och SADC-länderna Botswana, Lesotho, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Swaziland.

⁷⁶ Icke-officiellt dokument från kommissionen. Finns på http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/february/tradoc_156618.pdf.

samarbete med olika aktörer, effektivare tillämpning, inbegripet skärpt tillämpning av kapitlet om hållbar utveckling inom den befintliga tvistlösningsmekanismen, samt förbättrad kommunikation och öppenhet.

Som en del av sina insatser för att stödja utvecklingsländerna beviljar EU ensidigt handelsförmåner inom ramen för det allmänna preferenssystemet. Förmåner beviljas på villkor att mottagarländerna följer grundläggande internationella konventioner om mänskliga rättigheter och arbetstagar rättigheter, miljöskydd och god samhällsstyrning, och de ger därmed incitament för utvecklingsländerna att bygga upp sina modeller för ekonomisk tillväxt på hållbar grund. Om konventionerna allvarligt och systematiskt överträds, kan kommissionen tillfälligt dra in handelsförmåner.

3.2.5 Styrning och politisk samstämmighet på alla nivåer

En verklig hållbarhetsomställning till nytta för alla i EU genom uppfyllelse av hållbarhetsmålen förutsätter ett helhetsgrepp. EU, medlemsstaterna och partnerländerna måste beakta kopplingarna mellan hållbarhetens olika utmaningar och möjligheter, och främja samstämmighet mellan olika politikområden, sektorer och beslutsnivåer.

Respekt för rättsstatsprincipen, demokratin och de grundläggande rättigheterna är vår identitet. Detta är icke förhandlingsbara principer och värderingar, stadfästa i EU-fördragen, och de utgör den grund vi bygger på. De är också en integrerad del av Agenda 2030 och hållbarhetsmålen. Samma sak gäller principerna om fred, rättvisa och starka institutioner, som EU alltid har varit en stark förespråkare för. Dessa principer och gemensamma värderingar verkställer inte sig själva, utan det är EU, medlemsstater och i själva verket alla i EU som måste upprätthålla, värna och stärka dem. Arbetsmarknadens parter har en viktig uppgift i detta avseende. Partnerskapet med dem behöver upprätthållas och stärkas för att effektivt förvalta processen och sörja för en samstämmig politik.

Utöver dessa grundläggande principer är det viktigt med en konsekvent politik på alla områden, som bygger på planering, evidensbaserad politik, delaktighet, effektivitet, respekt för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna samt mätning och övervakning. Bättre

lagstiftning och bättre styre på alla nivåer har också avgörande betydelse i detta avseende. Grundliga konsekvensbedömningar är nödvändiga för alla alternativ, och kompromisser mellan de ekonomiska, sociala och miljömässiga politiska målen måste hållas så små som möjligt och deras effekter begränsas. Brister i genomförandet av dem som äventyrar en långsiktig politisk samstämmighet bör också åtgärdas på ett effektivt och systematiskt sätt.

Hållbarhetsmålen är utformade som ett odelbart helt, och de flesta målen spänner över flera politikområden. Därför behöver ett bättre samarbete mellan förvaltningarna kompletteras med bättre samstämmighet mellan de olika politikområdena. Livsmedel, energi och vattenresurser hänger nära samman med varandra. Samma sak gäller för exempelvis transporter, luftkvalitet och hälsa. Ett sådant helhetsgrepp kräver sektorsövergripande projekt på alla nivåer som inriktas på sambanden mellan hållbarhetsmålen. Kommissionen har gjort det genom ett arbetssätt där man bryter genom stuprörstänk hos kommissionsledamöterna och kommissionens tjänstemän.

Politisk samstämmighet ska inte bara tillämpas internt utan också på den interna politikens inverkan på de yttre åtgärderna och omvänt. Vi måste se till att vi inte exporterar vår miljöpåverkan eller skapar ojämlikhet, fattigdom och instabilitet i andra delar av världen. Vi som EU-invånare är fullt medvetna om att negativa konsekvenser på andra håll slår tillbaka på vår egen ekonomi och vårt eget samhälle, t.ex. genom att förvärpa orsakerna till migration. EU stöder helhjärtat en konsekvent utvecklingspolitik som säkerställer att effekterna av EU:s interna politik på utvecklingsländerna beaktas systematiskt. Övervakning av detta har integrerats i kommissionens övergripande uppföljning av Agenda 2030⁷⁷.

För en framgångsrik politik behöver vi tydliga och mätbara mål, så att framstegen kan mätas och resultaten göras offentliga. Sådana mål kan sättas upp och ett övervakningssystem kan inrättas som nästa steg på EU-nivå. Europeiska rådet välkomnade kommissionens avsikt att lägga fram detta diskussionsunderlag för att bana väg för en heltäckande strategi för att genomföra Agenda 2030 under 2019, där detta kan ingå.

Att genomföra hållbarhetsmålen kräver också ett effektivt samarbete på EU-nivån och nationell, regional och lokal nivå. Rekommendationerna i kommissionens meddelande *En starkare roll för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande* (23 oktober 2018, COM 2018) 703 final), som bygger på arbetet i arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och göra mindre men göra det effektivare, är ett sätt att göra det⁷⁸. Kommissionen och de andra EU-organen kan bl.a. underlätta utbyte av bästa praxis mellan städer och regioner och slå fast grunderna i en gränsöverskridande regional strategi för genomförandet av hållbarhetsmålen.

Det civila samhället, den privata sektorn och högskolevärlden måste naturligtvis också delta i samtalet och genomförandeåtgärderna. Flerpartsforumet för hållbarhetsmålen, som kommissionen tillsatte 2017⁷⁹, har varit mycket bra på att samla in övergripande idéer. Forumets inlägg har varit ett värdefullt bidrag till kommissionens arbete, och det bifogas detta

⁷⁷ Framstegen beskrivs i 2019 års EU-rapport om en konsekvent politik för utveckling, som offentliggörs tillsammans med detta diskussionsunderlag: Kommissionens arbetsdokument, SWD(2019) 20.

⁷⁸ COM(2018) 703 final. Finns på <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?qid=1548334597268&uri=CELEX:52018DC0703> och https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/better-regulation/task-force-subsidiarity-proportionality-and-doing-less-more-efficiently_en

⁷⁹ Finns på https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/global-topics/sustainable-development-goals/multi-stakeholder-platform-sdgs_sv.

diskussionsunderlag. Expertgruppen på hög nivå om hållbara finanser är ett annat positivt exempel på sektorsövergripande samarbete som var avgörande när kommissionens handlingsplan om hållbar finansiering utarbetades.

För komplexa utmaningar med många olika konkurrerande intressen, kan flerpartsforum främjas ytterligare för att arbeta med sambanden mellan de olika hållbarhetsmålen.

I skalans andra ände gäller att modellen med flernivåstyre kräver att EU:s insatser är väl anpassade till de globala styrformerna. När vi genomför hållbarhetsmålen måste vi ta itu med många utmaningar som inte hejdas av nationsgränser. Därför krävs ett starkare inslag av världstillvändhet, i nära samarbete med EU:s partner från hela världen på alla nivåer. Inom FN spelar det politiska högnivåforumet en viktig roll, särskilt för att bevaka utvecklingen. I egenskap av multilateralismens banerförare kan EU gå i spetsen för en lämplig rapportering om framstegen mot hållbarhetsmålen och insistera på att alla parter strikt tillämpar och övervakar dem.

4 EU som global föregångare inom hållbar utveckling

EU och FN är naturliga partner i ansträngningarna att skapa en säkrare och bättre värld för alla. Vi behöver inte fler murar, utan globala regler som alla följer. Det regelbaserade systemet är den bästa garantin för en hållbar ekonomi och ett hållbart samhälle. Bara multilateral diplomati kan leda till lösningar på världens utmaningar. EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitiken erkänner hållbarhetsmålen betydelse som en övergripande prioritering, och samordnade insatser krävs av EU och medlemsstaterna i förbindelserna med omvärlden.

I och med att våldsamma konflikter återuppstår runt om i världen, särskilt de senaste fem åren, påminns vi återigen om att freden och säkerheten i EU också är beroende av EU:s förmåga att bidra till att bygga upp och bevara freden på andra håll i världen. Vår erfarenhet av att bygga upp fred på hemmaplan ger oss mjuk makt och trovärdighet som en global aktör för hållbar fred och välstånd.

EU måste också fortsätta att utbyta hållbara lösningar på globala problem, eftersom vår politik bara får begränsad inverkan på planeten om andra driver motstridiga strategier. Genom att hjälpa och uppmuntra andra att följa våra åtgärder kan vi i EU verka för rättvisa spelregler, så att alla konkurrerar på lika villkor. Att sprida våra lösningar i övriga världen leder dessutom till fler jobb och högre hållbar tillväxt, inte bara i partnerländerna utan också i EU.

För att nå framgång i en grön och inkluderande ekonomisk omställning måste vi få med våra globala partner och argumentera för att en global hållbarhetsmodell som bygger på våra grundläggande värderingar och principer är det bästa sättet att uppnå gemensamt välstånd och en hållbar planet. EU:s interna arbete om hållbarhetsmålen och anknytningen till EU:s utrikespolitik är alltså två sidor av samma mynt. Det ligger i EU:s intresse att spela en ledande roll i genomförandet av Agenda 2030, även i omvärlden genom EU:s yttre åtgärder.

EU och medlemsstaterna är världens största givare av humanitärt bistånd och utvecklingsbistånd. EU har kollektivt förbundit sig att öka sin andel av offentligt utvecklingsbistånd till minst 0,7 % av EU:s bruttonationalinkomst per år. Genom samarbetet med 150 partnerländer runt om i världen är EU:s utvecklingssamarbete både ett sätt att lyfta

människor ur fattigdom och säkerställa värdighet och jämlikhet, liksom ett sätt skapa fredliga, rättvisa och inkluderande samhällen. Krisernas långvariga karaktär gör att EU behöver fortsätta sina gemensamma ansträngningar för att både tillgodose humanitära behov och bekämpa de bakomliggande orsakerna till fattigdom, folkfördrivningar, bräckliga samhällen och instabilitet.

Det europeiska samförståndet om utveckling lägger uttryckligen om EU:s insatser för att följa Agenda 2030, främst för att utrota fattigdom. Ett av dess trumfkort är att det är ett gemensamt åtagande av EU och medlemsstaterna att samarbeta bättre, bl.a. genom mer gemensam programplanering och mer effektiv samordning på fältet. Denna nya inriktning bör förbättras ytterligare med EU:s externa finansieringsinstrument, som uttryckligen är avsett att stödja genomförandet av hållbarhetsmålen.

Vi kommer att fortsätta vårt aktiva engagemang med partnerländerna genom politisk dialog, med utgångspunkt i hållbarhetsmålen, tillsammans med ekonomiskt bistånd och utvecklingssamarbete. EU:s nya partnerskap med länderna i Afrika, Västindien och Stillehavsområdet efterträder det nu gällande Cotonouavtalet, och bör verka för ökat välstånd genom att uppfylla hållbarhetsmålen. Framöver bör det vara särskilt viktigt för EU och medlemsstaterna att upp bygga ett starkt partnerskap och samarbete med Afrika på lika villkor. EU har ett starkt intresse av ett Afrika som utvecklas ekonomiskt och politiskt, med bättre möjligheter för tillväxt, lokal sysselsättning, nya affärsmodeller och handelsförbindelser med EU som bägge parter tjänar på. Samtidigt kan EU:s samarbete med de mer avancerade utvecklingsländerna inom många olika sektorer ha en betydande inverkan på den globala hållbara utvecklingen.

Att få med den privata sektorn fullt ut och öka hållbara investeringar även utanför EU:s gränser fortsätter att prioriteras. Den europeiska yttre investeringsplanen är ett föredöme för hur man använder offentliga medel för att få fram privata investeringar i hållbar utveckling i partnerländerna – till att börja med i Afrika och EU:s grannskap⁸⁰. Den nya alliansen mellan Afrika och EU för hållbara investeringar och sysselsättning, som lanserades i september 2018, har stor potential att bidra till hållbara investeringar, och kan bidra till upp till 10 miljoner nya jobb i Afrika enbart de närmaste fem åren.

Eftersom utvecklingsländerna har särskilt svårt att få tillgång till tillräcklig finansiering för sina behov av hållbar infrastruktur och energieffektivitet, kan finansmarknadernas globala karaktär erbjuda stora möjligheter för att stödja alla länder i deras omställning genom att tillgodose de lokala behoven med global finansiering. Att samordna initiativ och verktyg för hållbar finansiering över nationsgränserna kan garantera gränslösa, kompatibla marknader för finansiella instrument, uppnå stordriftsfördelar och undvika fragmentering. Det kan leda till nya stora investeringsmöjligheter för företagen och finanssektorn i hela världen.

EU siktar på att leda loppet när det gäller att samordna de internationella insatserna för ett finanssystem som främjar hållbar tillväxt på global nivå. För att öka samarbetet och utnyttja synergieffekterna vore det lämpligt att bygga upp ett internationellt nätverk av både utvecklade länder och utvecklingsländer som är beslutna att främja hållbar finansiering. En samstämmig internationell strategi och arkitektur, som bygger på insatser av institutioner som Världsbanken, Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling, Europeiska investeringsbanken och Europeiska banken för återuppbyggnad och utveckling, kan bidra till

⁸⁰ Med över 37 miljarder euro mobiliserade sedan starten i september 2017 är planen på god väg att nå målet för 2020 på 44 miljarder euro i investeringar i hållbar utveckling.

att expandera den hållbara finansieringen och attrahera internationella investerare till hållbara investeringar i hela världen. Ny finansteknik och innovativa finansiella lösningar erbjuder ytterligare möjligheter att skapa kontakter mellan globala investerare och hållbara projekt.

Klimatförändringar och miljöförstöring framstår i allt högre grad som ett av de största hoten mot fred och säkerhet i världen, och utan beslutsamma åtgärder blir de en ännu viktigare källa till globala risker som folkfördrivningar och migration. EU måste visa vägen, bl.a. genom att strikt genomföra Parisavtalet och arbeta för internationella insatser för att minska koldioxidutsläppen i transportsektorn. EU kan också ta initiativ till bindande globala avtal om cirkulär ekonomi, resursanvändning och biologisk mångfald.

Att ta ledningen i omställningen till en grön och inkluderande ekonomi, i kombination med ett starkt stöd för internationella regler, gör det möjligt för oss att skriva den internationella regelboken och ger oss enorma konkurrensfördelar på världsmarknaden.

5 Framtidsscenarioer

EU har åtagit sig att fullständigt genomföra FN:s Agenda 2030. Med en ny femårscykel på väg är det dags att enas om hur vi ska hålla vårt gemensamma åtagande. EU-institutionerna behöver bestämma sig för vilka strukturer, verktyg och strategier de ska använda för att eftersträva och nå hållbarhetsmålen och hjälpa och vägleda våra partner. Det finns olika idéer om hur man bäst kan uppnå detta, och varje institution, parlamentet, rådet och kommissionen, har sitt eget ansvar i enlighet med fördragen och våra internationella åtaganden.

Europeiska rådet välkomnade i oktober 2018 kommissionens avsikt att lägga fram ett diskussionsunderlag för att bana väg för en heltäckande genomförandestrategi under 2019.

I det här diskussionsunderlaget presenteras tre olika scenarier enligt Europeiska rådets uppmaning, för att vara vägledande för diskussionerna om hur hållbarhetsmålen kan uppnås på bästa sätt och vilken arbetsfördelning som är mest ändamålsenlig. Det är avsett att fungera som underlag för en diskussion bland allmänheten, de berörda parterna, regeringarna och institutionerna de kommande månaderna och ge inspiration till EU:s strategiska agenda 2019–2024 och nästa kommissionsordförandes prioriteringar.

Alla tre scenarierna bygger på antagandet att det är allmänt förankrat hos medlemsstaterna, näringslivet och det civila samhället att ett fördjupat engagemang krävs för att EU och världen ska kunna skapa en hållbar framtid och nå hållbarhetsmålen 2030 för en modern ekonomi, en ren miljö och medborgarnas välfärd på en beboelig planet.

Det råder också enighet om att även om hållbarheten kräver åtgärder inom EU, kan vi bara nå verklig framgång genom globala lösningar. För att EU ska fortsätta vara välmående behöver dessutom stora delar av utvecklingsländerna stöd för att komma i kapp ekonomiskt och socialt. På samma sätt bidrar stöd till utvecklingsländernas ekonomiska framsteg i riktning mot hållbarhetsmålen också till många av EU:s strategiska intressen, t.ex. minskad irreguljär migration. Hållbarhetsmålen, som 193 stater ställt sig bakom, är den bästa, mest aktuella, globala och övergripande grunden för vårt arbete.

Debatten i EU handlar nu om vad man ska göra och hur man ska göra det. I de här tre scenarierna beskrivs olika åtgärder, men de utgår från antagandet att EU har stora konkurrensfördelar och kan bli ledande i världen och skaffa sig ett försprång. Scenarierna är varken begränsande eller bindande. De är avsedda att erbjuda olika idéer och uppmuntra till

debatt och tankearbete. Slutresultatet blir antagligen en kombination av delar från alla tre scenarierna.

Scenario 1: En övergripande EU-strategi för hållbarhetsmålen som är vägledande för EU:s och medlemsstaternas åtgärder

Ett sätt att möta de utmaningar som vi står inför är att på högsta politiska EU-nivå ställa sig bakom de globalt överenskomna hållbarhetsmålen som övergripande strategiska mål för EU och medlemsstaterna. Det följer rekommendationen från flerpartsforumet för hållbarhetsmålen.

I detta scenario är Agenda 2030 och hållbarhetsmålen vår karta och kompass, och är alltså avgörande för den strategiska ramen för EU och medlemsstaterna.

Strategiska åtgärder av EU och medlemsstaterna, även av regionala och lokala myndigheter, genomförs och samordnas effektivt. Ett gemensamt angreppssätt på alla förvaltningsnivåer

uppmuntras, i nära samarbete med alla berörda parter. Här ingår ett starkt inslag i EU:s förbindelser med omvärlden för att främja internationella åtgärder för hållbarhet.

Det innebär även att en europeisk process för samordning av politiken för hållbar utveckling inrättas för att regelbundet bedöma och övervaka framstegen, något som återspeglar hållbarhetsmålen övergripande karaktär och sammanhang med varandra, även i kommissionens interna förvaltning.

Vad detta kan innebära i praktiken

- ✓ Särskilda mål för genomförandet av hållbarhetsmålen fastställs på EU-nivå, och en övergripande EU-strategi för hållbarhetsmålen genomförs av kommissionen, Europaparlamentet och rådet.
- ✓ Heltäckande nationella strategier för hållbarhetsmålen tas fram.
- ✓ Konkreta mål för 2030 med fastställda tidsfrister föreslås av kommissionen och godkänns av Europeiska rådet.
- ✓ Principen om ”hållbarhet först” integreras i EU:s och medlemsstaternas agendor för bättre lagstiftning.
- ✓ En mekanism för rapportering och övervakning av framstegen med hållbarhetsmålen på EU-nivå och medlemsstatsnivå fastställs och samordnas, t.ex. i samband med den europeiska planeringsterminen.
- ✓ Flerpartsforumet för hållbarhetsmålen får ett utökat uppdrag för att övervaka hur hållbarhetsmålen genomförs.
- ✓ EU stärker sina yttre åtgärder för hållbarhet och ställer om alla externa politiska åtgärder mot genomförandet av hållbarhetsmålen.

För- och nackdelar

- + Skapa en stark gemensam positiv vision för en hållbar framtid i hela EU.
- + Stärka den politiska förankringen och förbättra samordningen mellan alla förvaltningsnivåer i EU, med tanke på den gränsöverskridande karaktären hos EU:s utmaningar, bättre möjligheter att genomföra Agenda 2030 och skapa grön tillväxt för

alla i EU.

- + Ge en stark signal till omvärlden om att EU är fast beslutet att hålla sina internationella förpliktelser, Agenda 2030 och hållbarhetsmålen, både internt och externt.
- + Tydlig och öppen kommunikation och kontakter med de berörda parterna.
- Risk att metoden inte är tillräckligt anpassad till de enskilda medlemsstaternas särdrag och problem, eftersom den strategiska ramen inte kan ta hänsyn till alla skillnader.
- Med tanke på hur komplext det är att enas om EU-omfattande delmål för alla hållbarhetsmål, finns det en risk att man ägnar mycket tid åt att utforma en strategi i stället för att vidta konkreta åtgärder på alla nivåer som verkligen betyder något.

Scenario 2: Kommissionen fortsätter att arbeta in hållbarhetsmålen i all relevant EU-politik, men ingen kontroll av att medlemsstaterna efterlever dem

Enligt detta scenario fortsätter hållbarhetsmålen att ge inspiration till vårt politiska beslutsfattande om EU:s politiska inriktning, och vägleda utvecklingen av EU:s tillväxtstrategi efter 2020, även om det inte är obligatoriskt för medlemsstaterna att kollektivt uppfylla hållbarhetsmålen inom EU.

För kommissionen innebär det att en kommissionär ges brett ansvar för hållbarhet. Den kommissionären fortsätter att arbeta tillsammans med de andra kommissionärerna i ett särskilt projektteam där alla kommissionärer ingår. För att garantera en konsekvent politik måste ett nära samarbete med andra grupper av kommissionärer eftersträvas.

Genom sin agenda för bättre lagstiftning fortsätter kommissionen att eftersträva en inkluderande och evidensbaserad beslutsprocess. I kombination med en

starkare integrering av hållbarhetsmålen i den europeiska planeringsterminen i enlighet med EU:s strategi för tillväxt efter 2020 stärks konsekvensen i EU:s politik, och det säkerställs att EU närmar sig hållbarhetsmålen.

Detta upplägg ger dock medlemsstaterna och de regionala och lokala myndigheterna mer utrymme att besluta om och i så fall hur de ska anpassa sin verksamhet för att på ett konsekvent sätt uppfylla hållbarhetsmålen.

Vad detta kan innebära i praktiken

- ✓ Hållbarhetsmålen är vägledande för utvecklingen av EU:s strategi för tillväxt efter 2020, särskilt på områden med störst EU-mervärde, t.ex. den cirkulära ekonomin, forskning och innovation, sysselsättning och social inkludering, klimat och energi, livsmedel, jordbruk och markanvändning samt sammanhållningspolitik.
- ✓ Hållbarhetsmålen genomsyrar EU:s politik och insatser, genom agendan för bättre lagstiftning, och är anpassade till de särskilda förhållandena i EU med delad behörighet med medlemsstaterna.
- ✓ Den fleråriga budgetramen tillhandahåller en del av de nödvändiga medelstillskotten för att klara av upplägget med inarbetning av hållbarhet, och medlemsstaterna gör motsvarande utfästelser.
- ✓ Hållbarhetsmålen och EU:s berörda mål tas med i den europeiska planeringsterminen när de är relevanta för strategin för tillväxt efter 2020.

Vad detta kan innebära i praktiken

- ✓ Om och när EU:s frihandelsavtal moderniseras och framtida handelsavtal förhandlas fram, förstärks handels- och hållbarhetskapiteln när det behövs, och de tillämpas verkningsfullt.
- ✓ EU övervakar genomförandet av hållbarhetsmålen genom Eurostats bevakning av hållbarhetsmålen, som fortsätter att utvecklas. Medlemsstaterna utarbetar årliga nationella övervakningsrapporter.
- ✓ Medlemsstaterna behåller huvudansvaret för rapportering om genomförandet av hållbarhetsmålen, med en kompletterande EU-rapport från kommissionen om de internationella framstegen med hållbarhetsmålen till FN:s politiska högnivåforum för hållbar utveckling.

För- och nackdelar

- + Eftersom de mest kritiska områdena för att EU ska uppnå hållbarhetsmålen i stort sett är tydliga, kan EU koncentrera sig på att fastställa strategiska prioriteringar och ge konkreta resultat på de områden som har störst EU-mervärde.
- + Beslutsfattandet på EU-nivå går snabbare och förhandlingarna om strategiska prioriteringar bygger mer på konsensus.
- + EU fortsätter att vara en global förkämpe för Agenda 2030 och hållbarhetsmålen.
- Samstämmigheten i politiken för hållbar utveckling mellan EU:s olika politikområden och mellan EU:s och medlemsstaternas politiska åtgärder är svårare att garantera.
- Risk att EU:s och medlemsstaternas hållbarhetsåtaganden inte kan hållas totalt sett, och att medlemsstaterna inte kan tvingas att vidta åtgärder.
- Enskilda medlemsstaters åtgärder på vissa centrala områden, i stället för starkare samordnade EU-åtgärder, kan påverka den inre marknaden och den globala konkurrenskraften.
- Risk att det uppstår ett gap mellan EU:s politiska åtagande för hållbarhetsmålen och de faktiska resultaten.

Scenario 3: Större fokus på yttre åtgärder medan EU:s hållbarhetsambitioner ligger kvar på dagens nivå

Yttre åtgärder prioriteras för hållbarhetsmålen. Eftersom EU redan är ledande inom flera aspekter av hållbarhetsmålen, läggs mer tonvikt på att hjälpa resten av världen hinna i kapp, samtidigt som förbättringar eftersträvas inom EU.

Vår sociala marknadsekonomi har blivit till ett varumärke för EU, och har gjort det möjligt för ekonomierna i EU-länderna att skapa rikedomar och ett utbrett välstånd tack vare starka system för social trygghet. EU har redan i dag några av världens strängaste miljönormer, och våra företag ligger före sina globala konkurrenter. EU

ses också som frihetens och demokratis banerförare, med stabila institutioner som bygger på rättsstatsprincipen och ett livskraftigt civilt samhälle. EU kan därför bestämma sig för att mer kraftfullt verka för sina miljömässiga och sociala standarder och styrformer i multilaterala förhandlingar och handelsavtal.

EU kan också intensifiera sitt samarbete med viktiga internationella organisationer och forum, t.ex. FN, Internationella arbetsorganisationen, Världshandelsorganisationen, G20 och tillsynsorganen för multilaterala miljöavtal,

för att främja EU:s värdebaserade externa politiska dagordning.

EU:s stöd till multilateralism med FN i centrum och till öppna och tillförlitliga internationella förbindelser fortsätter att prioriteras.

Vad detta kan innebära i praktiken

- ✓ Hållbarhetsmålen fortsätter att arbetas in i EU:s yttre politik, där partnerländernas olika behov och intressen erkänns, medan förändringarna inom EU är mer begränsade.
- ✓ EU tillhandahåller detaljerad regelbunden rapportering och övervakning av EU:s utrikespolitiska framsteg med hållbarhetsmålen på internationell nivå i FN.
- ✓ Om och när EU:s frihandelsavtal moderniseras och framtida handelsavtal förhandlas fram, förstärks handels- och hållbarhetskapitlen när det behövs, och de tillämpas verkningsfullt.
- ✓ Genomförandet av den globala strategin för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik och det europeiska samförståndet om utveckling förstärks.
- ✓ EU:s försvars-, rymd-, säkerhets- och migrationspolitik förstärks som stöd till den förstärka utrikespolitiska agendan för hållbar utveckling.
- ✓ Nya former av hållbar finansiering och utveckling, t.ex. den yttre investeringsplanen, förstärks.

För- och nackdelar

- + EU koncentrerar sina resurser till de länder och regioner som är mest behövande, samtidigt som EU:s politik anpassas genom att hållbarhetsmålen arbetas in i den normala verksamheten, utan någon särskild strategisk ram.
- + EU:s yttre åtgärder är förenliga med dess mål att främja hållbar utveckling, demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatsprincipen och grundläggande friheter i världen.
- Det finns en risk för att detta urholkar EU:s politiska trovärdighet och ledarskap i fråga om Agenda 2030 och hållbarhetsmålen på hemmaplan och globalt, i en tid när multilateralismen står under tryck. En av de viktigaste egenskaperna hos Agenda 2030, som EU aktivt främjar, är att den är allmängiltig.
- EU går miste om möjligheten att utveckla en positiv vision för EU:s framtid med fokus på hållbarhet.
- EU utnyttjar inte sitt försprång för att inrätta EU-hållbarhetsnormer som världen kan följa efter, och riskerar att den hållbara tillväxtens frukter skördas av andra på världsmarknaden.
- Att EU:s strategi för hållbarhetsmålen ligger kvar på dagens nivå riskerar att inte uppfylla allmänhetens nya förväntningar och ambitioner.